

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra ekonomie

Hodnocení výkonnosti obchodních bank
Bakalářská práce

Autor: Nicole Karešová
Studijní obor: Finanční management

Vedoucí práce: Ing. Libuše Svobodová, Ph.D.

Hradec Králové

Duben 2020

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 27.4.2020

.....

Nicole Karešová

Poděkování:

Děkuji vedoucí bakalářské práce Ing. Libuši Svobodové, Ph.D. za metodické vedení práce, odborné rady a věnovaný čas.

Anotace

Bakalářská práce se zaměřuje na finanční výkonnost velkých a malých obchodních bank v České republice. V teoretické části práce jsou popsány funkce obchodních bank, jejich rizika a situace na českém bankovním trhu. Dále teoretická část obsahuje informace o ukazatelích používaných při určování výkonnosti bank, jejichž velká část je použita v části praktické. Porovnávány jsou nejprve čtyři malé banky mezi sebou, poté čtyři velké banky a v posledním úseku praktické části je pak porovnána skupina velkých a malých bank. Pro hodnocení výkonnosti jsou použity především poměrové ukazatele, například rentabilita či celková produktivita. Cílem této práce je analyzovat a porovnat výkonnost ve skupině vybraných malých a velkých obchodních bank a následně porovnat výkonnost mezi malými a velkými obchodními bankami. Výsledky práce jasně poukazují na vyšší výkonnost velkých bank, zároveň však byl zaznamenán o poznání rychlejší vývoj malých bank.

Klíčová slova

Komerční banka, hodnocení výkonnosti, kapitálová přiměřenost, rentabilita, produktivita

Annotation

Title: Evaluation of performance of commercial banks

The bachelor thesis focuses on the financial performance of large and small commercial banks in the Czech Republic. The theoretical part describes the functions of commercial banks, their risks and the situation on the Czech banking market. Furthermore, the theoretical part contains information on indicators used in determining the performance of banks, a large part of which is used in the practical part. First, four small banks are compared, then four large banks, and in the last section of the practical part, a group of large and small banks is compared. For the evaluation of performance are used mainly ratios, such as rentability or total productivity. The goal of this thesis is to compare the financial situation of commercial banks and find out how individual banks are doing in this regard, while also clarifying whether small or large banks are performing better. The results of the work clearly point to higher performance of large banks, but at the same time there was a noticeably faster development of small banks.

Keywords

Commercial bank, evaluation of performance, capital adequacy, rentability, productivity

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Obchodní banky.....	3
2.1	Vysvětlení pojmu banka.....	3
2.2	Funkce obchodních bank.....	4
2.3	Rizika obchodních bank.....	6
2.4	Pravidla BASEL.....	12
2.5	Bankovní systém v České republice.....	14
3	Hodnocení výkonnosti obchodních bank.....	16
3.1	Economic Value Added.....	16
3.2	Rentabilita.....	17
3.3	Ukazatel kapitálové přiměřenosti.....	18
3.4	Solventnost.....	19
3.5	Ukazatele produktivity.....	20
3.6	Ukazatel nákladové intenzity.....	20
3.7	Ukazatele aktivity.....	20
3.8	Ukazatele tržní hodnoty firmy.....	21
4	Metodika zpracování.....	22
5	Výkonnost velkých bank.....	25
5.1	Porovnání rentability.....	25
5.1.1	ROAA.....	25
5.1.2	ROAE.....	26
5.2	Porovnání ukazatele kapitálové přiměřenosti.....	27
5.3	Porovnání ukazatele produktivity.....	28
5.4	Porovnání ukazatele aktivity.....	28
5.5	Porovnání ukazatele nákladové intenzity.....	30

5.6	Porovnání ukazatele tržní hodnoty firmy.....	31
6	Výkonnost malých bank.....	32
6.1	Porovnání rentability.....	32
6.1.1	ROAA.....	32
6.1.2	ROAE.....	33
6.2	Porovnání ukazatele kapitálové přiměřenosti.....	34
6.3	Porovnání ukazatele produktivity.....	35
6.4	Porovnání ukazatele aktivity.....	36
6.5	Porovnání ukazatele nákladové intenzity.....	37
6.6	Porovnání ukazatele tržní hodnoty firmy.....	38
7	Porovnání výkonnosti malých a velkých bank.....	40
7.1	Porovnání rentability.....	40
7.1.1	ROAA.....	40
7.1.2	ROAE.....	41
7.2	Porovnání ukazatele kapitálové přiměřenosti.....	42
7.3	Porovnání ukazatele produktivity.....	43
7.4	Porovnání ukazatele aktivity.....	44
7.5	Porovnání nákladové intenzity.....	45
7.6	Porovnání ukazatele tržní hodnoty firmy.....	46
8	Shrnutí.....	47
9	Diskuze a závěr.....	52
10	Seznam zdrojů.....	53
	Seznam literatury.....	53
	Seznam internetových zdrojů.....	54
	Seznam výročních zpráv.....	56

Seznam grafů

Graf 1 Rentabilita průměrných aktiv velkých bank v letech 2014-2018	25
Graf 2 Rentabilita průměrného kapitálu Tier 1 velkých bank v letech 2014-2018	26
Graf 3 Kapitálová přiměřenost velkých bank v letech 2014-2018	27
Graf 4 Celková produktivita velkých bank v letech 2014-2018, v tis. Kč	28
Graf 5 Obrat celkových aktiv velkých bank v letech 2014-2018	29
Graf 6 Nákladová intenzita velkých bank v letech 2014-2018, v tis. Kč	30
Graf 7 Ukazatel čistého zisku na akcii velkých bank v letech 2014-2018	31
Graf 8 Rentabilita průměrných aktiv malých bank v letech 2014-2018	32
Graf 9 Rentabilita průměrného kapitálu Tier 1 malých bank v letech 2014-2018	33
Graf 10 Kapitálová přiměřenost malých bank v letech 2014-2018	34
Graf 11 Celková produktivita vybraných malých bank v letech 2014-2018, v tis. Kč	35
Graf 12 Obrat celkových aktiv vybraných malých bank v letech 2014-2018	36
Graf 13 Nákladová intenzita vybraných malých bank v letech 2014-2018	37
Graf 14 Ukazatel čistého zisku na akcii malých bank v letech 2014-2018	38
Graf 15 Ukazatel rentability průměrných aktiv u malých a velkých bank v letech 2014-2018	40
Graf 16 Rentabilita průměrného kapitálu Tier 1 malých a velkých bank v letech 2014-2018	41
Graf 17 Ukazatel kapitálové přiměřenosti u malých a velkých bank v letech 2014-2018	42
Graf 18 Ukazatel celkové produktivity u malých a velkých bank v letech 2014-2018, v tis. Kč	43
Graf 19 Obrat celkových aktiv u malých a velkých bank v letech 2014-2018	44
Graf 20 Nákladová intenzita u malých a velkých bank v letech 2014-2018, v tis. Kč	45
Graf 21 Ukazatel čistého zisku na akcii u malých a velkých bank v letech 2014-2018	46

Seznam tabulek

Tabulka 1 Žebříček bank v ČR seřazených podle čistého zisku.....	22
Tabulka 2 Přehled hodnot všech zkoumaných ukazatelů u velkých a malých bank v roce 2018.....	51

1 Úvod

Bankovní instituce v současné době používá téměř každý občan, ale jen někteří z nich se opravdu zamyslí nad tím, kterou banku si vyberou. Většina klientů se nechá zlákat na první pohled výhodnými nabídkami, o kterých slýchávají v televizních reklamách, a dále už se nezajímají, jak banka hospodaří. Dokonce by se mohlo stát, že bankovní instituce informace, které nejsou povinny zveřejňovat a nevrhaly by na ně zrovna to nejlepší světlo, zatají. A tak by bylo užitečné, pokud by si zákazník dokázal alespoň přibližnou finanční situaci banky vypočítat sám. Proto je zvolené téma důležité.

Účelem této bakalářské práce je nejen přiblížit s jakými riziky se banky potýkají a jaké využití mají pro běžného občana, ale také jak se konkrétní banky dokážou vypořádat s finančním hospodařením. Cílem práce je analyzovat a porovnat výkonnost ve skupině vybraných malých a velkých obchodních bank a následně porovnat výkonnost mezi všemi vybranými bankami. Téma bylo zvoleno na základě autorčina zájmu o zaměstnání v bankovním prostředí a bližšímu porozumění tomuto odvětví.

V první části práce bude definována banka, budou vysvětleny její funkce, rizika a bude popsána současná situace na českém bankovním trhu. Dále bude teoretická část zkoumat finanční ukazatele používané pro měření výkonnosti bank. Bude zde objasněn jejich význam a popsán jejich výpočet. Praktická část bude rozdělena na tři kapitoly. Zdroji pro praktickou část budou databáze časových řad ARAD a výroční zprávy vybraných bank za roky 2014-2018, neboť právě toto období je v této práci zkoumáno. V první kapitole budou porovnány čtyři velké banky pomocí finančních ukazatelů popsaných v teoretické části. Druhá kapitola bude porovnávat výkonnost malých bank pomocí totožných ukazatelů. Poslední kapitola praktické části nabídne srovnání velkých a malých bank mezi sebou a zároveň jejich porovnání s celým bankovním sektorem. Výsledkem práce bude zjištění, zda jsou výkonnější velké nebo malé obchodní banky a jak si jednotlivé banky stojí oproti průměru bankovního trhu. Pro názorné zobrazení situací jednotlivých bank budou ve všech kapitolách praktické části použity sloupcové grafy, ve třetí kapitole praktické části

budou použity kombinované sloupcové grafy se spojnicemi zobrazující průměr bankovního sektoru.

2 Obchodní banky

V této kapitole bude vysvětleno, co jsou obchodní banky, jaké jsou jejich funkce, s jakými riziky je bankovníctví spojeno, dále budou popsána pravidla Basel a bude přiblížena situace na českém bankovním trhu. *„Bankovní prostředí je primárně upraveno zákonem o bankách, dále je významným způsobem determinováno opatřeními a vyhláškami České národní banky, v nichž jsou konkretizovány některé podmínky pro činnost bank obecně stanovené v zákoně o bankách. [9] Moderní bankovní systémy jsou dvoustupňové, tedy centrální banka zajišťuje makroekonomické funkce a mikroekonomické funkce jsou převážně v režii obchodních bank. „V současných bankovních systémech jednoznačně převládá model univerzálního bankovníctví.“ [9], to znamená, že banky mohou poskytovat celou řadu bankovních produktů, nejen produkty klasického komerčního bankovníctví. „Bankovníctví je velmi specifický okruh podnikání charakteristický velmi vysokým podílem cizího kapitálu.“ [10]*

2.1 Vysvětlení pojmu banka

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách definuje banku jako *„akciovou společnost se sídlem v České republice, která přijímá vklady od veřejnosti a poskytuje úvěry, a která k výkonu těchto činností má bankovní licenci. Vkladem se rozumí svěřené peněžní prostředky, které představují závazek vůči vkladateli na jejich výplatu. Úvěrem se rozumí v jakékoliv formě dočasně poskytnuté peněžní prostředky.“ [20]*

Z makroekonomického hlediska je banka vnímána jako instituce hrající významnou roli při tržní alokaci kapitálu. Svým působením ovlivňuje celkovou makroekonomickou stabilitu. Od ostatních podnikatelských subjektů se banka odlišuje významným podílem cizích zdrojů, vysokou mírou regulace jejího podnikání, důrazem nejen na zisk, ale také na likviditu a bezpečnost, asymetrií informací a přebíráním rizik od svých klientů. [6]

Asymetrie informací nastává v momentu, kdy má jedna strana trhu mnohem více informací než strana druhá. Kromě vzácných případů, jako je například praní špinavých peněz, je v bankovním odvětví spotřebitel tím, kdo je méně informovaný. [10] Příčin, proč asymetrie vzniká, může být několik. *„Obecnou příčinou vzniku*

asymetrie informací je za prvé existence neznámé nebo utajené činnosti, která nemůže být v dostatečné přesnosti monitorována protistranou nebo bez vynaložení znatelných dodatečných nákladů. Druhá možnost vzniku souvisí s informacemi neznámými či informacemi, kterými disponuje pouze jedna strana díky lepším odborným znalostem než protistrana.“ [10]

2.2 Funkce obchodních bank

Funkcí obchodních bank je mnoho a neexistuje pouze jedno jednotné rozdělení. Jedno z možných rozdělení je na následující 4 funkce: *„finanční zprostředkování, emise bezhotovostních peněz, zprostředkování platebního a zúčtovacího styku a zprostředkování finančního investování na peněžním a kapitálovém trhu.“ [9]* *„Mezi další funkce banky jakožto finančního zprostředkovatele patří: redukce transakčních nákladů a monitorování bonity dlužníků a informační servis.“ [2]*

1) Finanční zprostředkování

„Banky provádějí finanční zprostředkování na ziskovém principu, a tudíž se snaží umístit ziskový kapitál tam, kde přináší nejvyšší rizikově očištěné zhodnocení.“ [1] Finanční zprostředkování se uskutečňuje pomocí transformace kapitálu. *„Banky prostřednictvím vkladů neboli depozit soustřeďují volné finanční prostředky subjektů s přebytkem zdrojů a formou úvěrů nebo jiných finančních investic (např. nákupem dluhopisů, šeků, akcií či jiných cenných papírů) je alokují k subjektům s dočasným nedostatkem zdrojů (samozřejmě za náročných podmínek návratnosti, rentability a likvidity).“ [2]* Nejčastěji probíhá transformace peněz v těchto rovinách: kvantitativní, teritoriální, měnové, z hlediska doby splatnosti, obchodovatelnosti a úvěrového rizika. Kvantitativní transformace se projevuje tím, že banky získávají své zdroje v jiné velikosti, než ve které poskytují úvěry svým klientům. Teritoriální transformace probíhá tak, že banky získávají své zdroje v rozdílných teritoriích, než kam je poté umísťují. *„Měnová transformace spočívá v tom, že banky získávají zdroje v jiné měně, než v jaké jsou denominována aktiva, do kterých tyto zdroje investují.“ [1]* Transformace z hlediska doby splatnosti znamená, že zdroje bank mají jinou dobu splatnosti než jejich aktiva. Transformace z hlediska obchodovatelnosti se projevuje tím, že banka ze svých neobchodovatelných a málo

likvidních aktiv nabízí svým zákazníkům obchodovatelné a likvidní produkty. „Transformace z hlediska úvěrového rizika vyplývá z rozdílného úvěrového rizika bankovních aktiv a pasiv. Nižší riziko bankovních pasiv pro klienty vyplývá z diverzifikace aktiv, čímž banka omezuje takzvané jedinečné, popřípadě i systematické riziko.“ [1]

2) Redukce transakčních nákladů

„Nejvyšší transakční náklady vznikají při hledání deficitních a přebytkových jednotek.“ [2] Pro obyčejného občana by bylo časově i finančně nákladné vyhledávat informace o dlužnících či investorech. „Prostředník pomáhá na trhu k nalezení vhodných přebytkových a deficitních jednotek, s co nejnižšími transakčními náklady.“ [2]

3) Monitorování bonity dlužníků a informační servis

„Finanční zprostředkovatelé monitorují průběžně situaci deficitních a přebytkových subjektů.“ [2] Aby investice nebyla příliš riziková, je důležité znát dlouhodobou situaci dlužníků.

4) Emise bezhotovostních peněz

„Jde o vytváření peněz v podobě zápisů na různých druzích bankovních účtů, které obchodní banky vedou svým klientům.“ [7] Zatímco hotovostní peníze smí vydávat jen centrální banka, bezhotovostní peníze mohou emitovat i ostatní banky. „Banky tedy neposkytují úvěry pouze z přijatých depozit, nýbrž díky emisi bezhotovostních peněz mohou poskytovat úvěry nad rámec přijatých depozit.“ [9] Pro emisi bezhotovostních peněz jsou však stanoveny limity, a to v podobě zachování trvalé likvidity banky, povinných minimálních rezerv a kapitálové přiměřenosti. „V důsledku bezhotovostní emise peněz totiž roste objem vkladů banky a zvyšuje se tak potřeba likvidních prostředků k tomu, aby banka byla schopna provést příkazy klientů k provedení plateb ve prospěch klientů jiných bank.“ [1]

5) Zprostředkování platebního a zúčtovacího styku

Banky jsou hlavními zprostředkovateli platebního styku. „Platební styk může mít v praxi řadu forem: hotovostní, bezhotovostní a přechodné formy.“ [2] Hotovostní forma se používá při příjmu vkladů, výběrech hotovosti na pobočkách nebo prostřednictvím bankomatu. Bezhotovostní formou jsou převody na bankovních účtech. Přechodné formy jsou pak takové, kdy se hotovostní peníze mění na

bezhotovostní nebo naopak. „V současné době, kdy převládající formou je bezhotovostní platební styk, k tomu totiž banky mají vhodné podmínky: tím, že vedou běžné účty pro velký počet svých klientů, mohou provádět jejich vzájemné platby pouhým účetním převodem či za pomoci různých platebních instrumentů bez potřeby převodu hotovostních peněz.“ [1] Mezi výhody bezhotovostního platebního styku tedy patří rychlost, bezpečnost, méně prostoru pro chyby a přesnost. „Základními formami bezhotovostního platebního styku jsou: příkaz k úhradě, příkaz k inkasu, šeky, směnky, dokumentární inkaso, dokumentární akreditiv, platby kartou a platby přes mobilní telefon.“ [2] Existuje spousta dalších možností dělení platebního styku, například podle teritoria či počtu bank. „Efektivní platební styk je jednou ze základních podmínek pro fungování tržní ekonomiky“ [9]

6) Zprostředkování finančního investování na peněžním a kapitálovém trhu

Banky emitují cenné papíry, čímž zajišťují svým klientům možnost jejich nákupu. Zároveň však cenné papíry také odkupují. „Banky dále zajišťují i jiné investiční obchody, jako například úschovu a správu aktiv nebo obchody s finančními deriváty.“ [9]

2.3 Rizika obchodních bank

Banky se při svém podnikání rozhodují především podle vztahu výnosu a rizika. V této podkapitole bude detailně popsán postup při řízení jednotlivých typů rizik. V dnešní době je řízení rizik jednou z nejdůležitějších činností managementu banky. Vedení banky si totiž uvědomuje, že pokud nebude riziku věnovat dostatečnou pozornost, mohlo by se to projevit na jejím hospodářském výsledku. Jestliže by banka hospodařila se ztrátou, vzniklo by nebezpečí ztráty jejích investorů, její tržní hodnota by mohla klesnout a její hodnocení by se mohlo zhoršit. Banky pracují s obrovským množstvím peněz, a tak musí intenzivně sledovat změny ve všech odvětvích, které se jich týkají, a být na ně připraveny. Ekonomie popisuje riziko jako „nejednoznačnost průběhu určitých ekonomických či finančních procesů a jejich výsledků.“ [5] Z ekonomického hlediska je tedy podstatou rizika „nahodilost, variabilita možných výsledků, stupeň neurčitosti a možnost odchylky od předem stanoveného cíle.“ [6]

V bankovníctví se rizikovost banky posuzuje podle stability a struktury výnosů banky. Dále dle její transparentnosti, tedy jakým způsobem a jaké banka zveřejňuje informace a do jaké míry je otevřená veřejnosti. A také podle toho, zda dodržuje jednotlivá regulativní opatření, která byla zavedena právě kvůli zmírnění rizik. [5] Ekonomie rozlišuje dva typy rizik. Jestliže je sledována pouze negativní odchylka od cíle, jedná se o čisté riziko. Pokud se bere ohled nejen na záporné, ale i na kladné dopady na výsledek, jde o riziko spekulativní. „Riziko je pak možné vyjádřit jako stupeň pravděpodobnosti nějakého jevu či situace a vyjádřit je odpovídající statistickou veličinou (rozptyl, směrodatná odchylka).“ [6] V dnešní době je však mnohem složitější rizika kvantifikovat, neboť s rozvojem bankovníctví přichází nové aktivity a produkty, které může banka nabízet a které nejen vytvářejí nová rizika, ale také pomáhají zabezpečit se proti případným ztrátám. Bankovníctví však kromě ekonomického přístupu používá k vyjádření rizika „veličinu zachycující rozměr eventuální ztráty, kterou kvantifikuje v peněžních jednotkách.“ [6] Princip úspěšného řízení rizik je založen jednak na přesném oddělení jednotlivých rizik, jednak na sledování jejich vzájemného provázání. Kromě rizik typických pro tento sektor bance hrozí i jiná rizika, jako je loupež nebo přírodní katastrofy. Tato rizika se však nejčastěji řeší jejich pojištěním. K úspěšnému řízení rizik je zapotřebí nejprve zvládnout je definovat, identifikovat, změřit a až poté řídit.

Řízení rizik je založeno na těchto principech:

- „systémový přístup,
- kvalitní a obsáhlá datová základna,
- odpovídající metodická báze,
- solidní technologická podpora.“ [6]

Systémový přístup umožňuje začlenit řízení rizik do ostatních činností banky. Kvalitní a obsáhlá datová základna je nezbytná pro dostatek informací, ten umožňuje přesné stanovení strategie pro zvládnutí rizik.

Při použití adekvátních metod je zaručena správnost prováděných analýz. Při složitosti současného bankovníctví technologie ušetří bankám spoustu času a peněz, navíc jsou spolehlivější. [6]

„Komplexnost rizik se odráží již v jejich samotné klasifikaci, která je v jednotlivých studiích i výzkumných pracích velice různorodá.“ [5] V této bakalářské práci je použito následující rozlišení:

1) Tržní riziko

Tržní riziko existuje ve vztahu ke změnám tržních cen a jeho negativním dopadům v hospodaření banky. Podle jevů, kterých se týká, se dělí na akciové, úrokové, měnové a komoditní. Spolu s úvěrovým rizikem je považováno za nejvýznamnější. Toto riziko se vztahuje k investičnímu bankovníctví. ČNB definuje tržní rizika jako *„rizika ztráty banky vyplývající ze změn cen, kurzů a sazeb na finančních trzích. Jedná se o souhrnný pojem pro úrokové, měnové, akciové riziko a jiná rizika spojená s pohybem tržních cen.“* [19] K řízení úrokového rizika se používá gapová analýza. Ta se provádí ve třech krocích. Nejprve se stanoví splatnostní pásma, poté se položky bilance citlivé na změny úrokové míry rozřadí do těchto pásem a na konec se vypočítá rozdíl mezi aktivy a pasivy neboli gap. Gap představuje přibližnou míru rizika. Úrokové riziko se může také řídit pomocí změn struktury bilance, například změna struktury investičního portfolia. *„Daleko významnějším způsobem redukce úrokového rizika je využití finančních derivátů k uzavření otevřených pozic v tomto riziku.“* [6] Tato metoda se uskutečňuje například pomocí swapových kontraktů, které zajišťují bance možnost výměny úrokových toků. Obdobné postupy se využívají také u ostatních druhů tržního rizika. Tyto postupy fungují na stejném principu jako základní metody řízení úvěrového rizika, tedy zachycení otevřené pozice v daném riziku a její co největší pokrytí. S řízením úvěrového rizika má tržní riziko společnou také metodu limitování. Metoda limitování musí být v souladu s ostatními postupy řízení a měla by zahrnovat operace všech časových pásem. Alespoň jednou za tři měsíce se provádějí zátěžové testy, které hodnotí důsledky extrémně nepříznivých tržních podmínek na fungování banky.

Avšak většina bank se snaží držet tempo s moderními postupy, a tak se do popředí dostávají metody jako je Value at Risk. *„Ta se počítá jako statistický odhad objemu ztráty, která může nastat při uskutečnění rizika v dané časové hladině na základě určitého historického období. Tento odhad je nejčastěji počítaný na pravděpodobnostní hladině 95 % nebo 99 %.“* [5] *„Tímto způsobem se nepočítá maximální možná ztráta, ale objem ztráty, který banka může přesáhnout jen s velmi*

malou pravděpodobností, nejčastěji 1 % nebo 5 %. [4] Tato metoda se stala oblíbenou z více důvodů, nejen protože je lehce pochopitelná a umožňuje snadnou komunikaci, ale také seskupuje všechna rizika z jednoho druhu aktivit do jediného čísla. Tato metoda však skrývá i stinné stránky. Největším nedostatkem je rozdíl mezi skutečnou situací na trhu a předpoklady, se kterými se počítá Value at Risk, aby byl výpočet proveditelný. *„Tuto nedokonalost částečně řeší zpětné testování, jak přesné byly výpočty ve srovnání se skutečností, spolu s testováním, jak by si banka vedla za extrémních podmínek.“* [5]

ČNB nařizuje bankám *„mít takový systém měření a sledování tržních rizik, který odpovídá rozsahu aktivit banky a který podchytí všechny významné zdroje tržních rizik a vyhodnotí dopad změn v tržních sazbách a kurzech na výnosy a náklady banky a hodnotu jejích aktiv a pasiv, tak aby poskytl nezkrácený obraz o míře podstupovaných rizik.“* [19]

2) Úvěrové riziko

Podle ČNB úvěrové riziko znamená: *„riziko ztráty banky vyplývající ze selhání smluvní strany tím, že nedostojí svým závazkům podle podmínek smlouvy na základě, které se banka stala věřitelem smluvní strany.“* [19] Příkladem může být, že klient nezaplatí úvěr. Toto riziko může nastat ve všech operacích kromě přijímání depozit. V České republice je úvěrové riziko nejvýznamnější. Existují 2 úhly pohledu na úvěrové riziko. První možnost, jak vnímat riziko je pravděpodobnost selhání, která se může nazvat také riziko nesplnění závazku. Ta zahrnuje riziko klienta, země a koncentrace. Další možností, jak pojmout toto riziko je objem ztráty neboli inherentní riziko produktu. Ta obsahuje riziko jistiny, úrokové platby, náhradního obchodu, platby a zajištění.

Riziko klienta zachycuje rizikové faktory, které by mohly selhat na straně zákazníka, těmi jsou především jeho bonita, finanční a ekonomická situace. Pro předejití tohoto rizika je důležitá informovanost o klientovi. Informace se získávají u protistrany, například u emitentů veřejně obchodovatelných instrumentů nebo ratingových agentur, když jsou tyto instituce ochotny informace o subjektech zprostředkovat, banka má detailní informace, aniž by sama musela provádět výzkum. Dalším způsobem sběru informací je uzavřít s klientem smlouvu, která ho zavazuje tyto informace s bankou sdílet, avšak i v tomto případě je možné využít informací

zprostředkovaných u ratingových agentur. Tyto informace se obvykle používají k sestavení finanční analýzy klienta, následnému vyhodnocení bonity a rozdělení zákazníků do kvalifikačních skupin. Pro kvantifikaci úvěrového rizika se dá použít již zmíněná metoda Value at Risk. K předpovědění pravděpodobnosti selhání klienta se také dají využít historické údaje o jednotlivých úrovních dluhopisů nebo interní historické údaje. Banka si sestavuje svůj interní systém limitů, který zajišťuje, aby míra tohoto rizika nepřekročila kritickou hranici. Limity jednotlivých kvalifikačních skupin se liší. Po hodnotící analýze následuje monitoring změn finanční situace klienta. Riziko země vzniká jen u velkých bank, které fungují mezinárodně. Hlavním úkolem řízení rizika země je sestavit analýzu ekonomických, politických a finančních faktorů všech teritorií, které se banky týkají. Těmto třem oblastem pak přiřadí váhu důležitosti ve vztahu k časovému horizontu. Poté stanoví limity pro přednostní, vyhovující a nevyhovující klienty. Riziko koncentrovanosti vzniká, pokud se banka soustředí jen na úzké ekonomické okolí, nebo jen jednu homogenní skupinu. V tomto případě může být banka ohrožena negativními změnami této skupiny. Jestliže má banka rozmanitou klientelu, změny jednoho okruhu klientů ji ovlivní jen mírně.

Riziko jistiny nastává, pokud selhání protistrany způsobí ztrátu v plné výši dlužné částky. Riziko úrokové platby je poměrně vysoké, ale také působí menší potíže než riziko jistiny, znamená totiž výpadek jedné úrokové splátky. Riziko náhradního obchodu nastává v momentu, kdy dlužník nezaplatil a banka tak postrádá očekávaný finanční tok. Aby banka tyto finance získala, musí uzavřít nový obchod, jehož náklady prohloubí vzniklou ztrátu. Riziko platby se týká finančních organizací působících na finančních trzích a hrozí jen v období mezi uzavřením obchodu a uskutečněním transakce. Riziko zajištění vzniká u úvěrů, kdy dlužník ručí nějakým předmětem. V tomto případě hrozí, že hodnota tohoto předmětu klesne a vlastník nebude ochoten doplatit rozdíl mezi současnou a původní hodnotou.

3) Likvidní riziko

Podle ČNB: „*likvidním rizikem se rozumí riziko, že banka ztratí schopnost dostát svým finančním závazkům v době, kdy se stanou splatnými nebo nebude schopna financovat svá aktiva*“ [19] Toto riziko hrozí ve všech činnostech banky. „*Likvidní riziko na rozdíl od ostatních rizik nemá bezprostřední vliv na solventnost banky.*“ [6] Jak již bylo

zmíněno v předešlé kapitole, při časové transformaci mají pasiva banky jinou dobu splatnosti než aktiva, v tomto případě může poměrně snadno vzniknout riziko likvidity. Riziko likvidity se dá také změřit gapovou analýzou. Likvidní riziko se člení na riziko cash-flow a riziko tržní likvidity. Riziko cash-flow souvisí s nedostatečným peněžním tokem do banky. Riziko tržní likvidity vzniká, když banka není schopna dodat potřebné zdroje pomocí finančního trhu. Podmínkou úspěšného řízení tohoto rizika je funkční informační systém, který umožňuje sledování všech peněžních toků i likvidní pozice. Sledování likvidní pozice přes informační systém je doplněno operativním vedením zůstatku na účtu v clearingovém centru ČNB. Banka potřebuje údaje jak z nejbližšího časového horizontu, tak i komplexně, protože každá položka v rozvaze má jinou dobu splatnosti. Ideální tedy je sledovat splatnostní období a zároveň údaje za rok. Řízení likvidního rizika zahrnuje také sledování různých poměrových ukazatelů, například jednotlivých likvidit, a stanovení jejich limitů. Dalším aspektem je chování vkladatelů, propočítání, kolik přibližně vloží na své netermínované účty na základě předešlých zkušeností. Podle těchto záznamů se dá snáze předpovědět budoucí vývoj pasiv i aktiv. Stejnou pozornost je nutné věnovat i likviditě v cizích měnách. Pro obnovení likvidity je velice užitečná existence úvěrových linek mezi bankami. Aby byly banky na krizové situace připravené, vypracovávají optimální postupy pro různé krizové situace. Tyto postupy se týkají nejen správného řízení, ale také komunikace.

4) Operační riziko

Definice podle ČNB zní: „*riziko ztráty banky vlivem nedostatků či selhání vnitřních procesů, lidského faktoru nebo systémů či riziko ztráty banky vlivem vnějších událostí, včetně rizika ztráty banky v důsledku porušení či nenaplnění právní normy.*“ [19]

Operační riziko je jediným nefinančním rizikem. Opět se s ním banka setkává ve všech oblastech svých činností. Podle původu událostí se riziko dělí na interní a externí. Do interních událostí se zahrnuje selhání lidského faktoru a technologií. Za selhání technologií se považuje kolaps informačních systémů, telekomunikačních prostředků nebo neautorizovaný vstup do systémů. Lidské chyby mohou být buď úmyslné, například zpronevěra či krádež, nebo neúmyslné. Za rizika ohledně lidského faktoru se považuje také fluktuace zaměstnanců, reorganizace, zavádění nového produktu a kontrolní systémy. Mezi externí události patří právní riziko,

regulatorní riziko, externí podvody, porušení bankovního tajemství, politická krize, katastrofy a oslabení konkurenční pozice. Pro optimální řízení operačního rizika je zapotřebí „vytipovat základní situace, v nichž je riziko přítomné a identifikovat formy jeho projevu v konkrétním provozu banky.“ [6] Dále provázat řízení operativního rizika s ostatními organizačními útvary banky, analyzovat možné dopady operativního rizika, vytvořit opatření k prevenci vzniku těchto rizik, redukovat dopad rizik a sestavit soubor limitů a sankcí pro zainteresované osoby. Opatření ČNB nutí banku připravovat scénáře pro různé krizové situace, tím je banka více připravená na možná rizika.

Kromě zmíněných 4 typů rizik se rozlišuje riziko systémové a specifické. Specifické riziko sleduje selhání jednotlivých subjektů, zatímco systematické riziko pramení ze změn určitých celků, nejdříve může odrážet vývoj ekonomiky.

2.4 Pravidla BASEL

Pravidla Basel představují koncept kapitálové přiměřenosti. „V roce 1988 vydal Basilejský výbor pro bankovní dohled Basilejskou kapitálovou dohodu (Basel I).“ [2] „Tato varianta ukládala bankám formovat kapitálový nárazník proti úvěrovému riziku, nastavila požadovanou přiměřenost na 8 % a byla formalizována výrazem:

$$KP = \frac{K}{RVA + RVeMBP} = 8 \%$$

kde: K= kapitál

RVA= rizikově vážená aktiva

RVeMBP= rizikově vážený úvěrový ekvivalent mimobilančních položek“ [6]

„Změny vnějšího prostředí, zejména globalizace finančních trhů, ale také pokrok v oblasti řízení a měření rizik vyvolaly potřebu upravit dosavadní koncept kapitálové přiměřenosti, aby uvedené změny reflektoval, a tak byla v roce 2004 podepsána Nová basilejská kapitálová dohoda (Basel II).“ [2] Nová basilejská dohoda kladla důraz na vylepšení řízení rizik a větší odpovědnost managementu banky. Basel II byl složen ze tří pilířů. „V prvním pilíři jsou obsaženy použité přístupy pro měření rizik

a stanovení kapitálového požadavku pro úvěrové, tržní a operační riziko.“ [2] Oproti Basel I se tedy do výpočtu kapitálové přiměřenosti zahrnuje nejen úvěrové riziko, ale také tržní a operační. „Druhý pilíř se zaměřuje na proces hodnocení dostatečnosti kapitálu s ohledem na podstupovaná rizika.“ [2] „Účelem třetího pilíře je posílit tržní disciplínu a transparentnost trhu prostřednictvím výkaznictví a povinnosti komplexního zveřejňování relevantních informací tak, aby všichni účastníci trhu měli dostatečné informace zejména o rizikovém profilu regulovaných osob a adekvátnosti pokrytí rizik kapitálem.“ [2] Ve srovnání s dosavadními pravidly jsou druhý a třetí pilíř úplnou novinkou. Během poslední finanční krize se ukázalo, že ani Basel II nestačí. „Mnohé banky stanovená pravidla obcházejí a vysoce riziková aktiva vyvádějí ze svých bilancí, kromě toho i v případě velmi vážných potíží banky vyplácely více než štědré bonusy svým manažerům a dividendy akcionářům, což nepříznivou situaci bank dále prohlubovalo.“ [2] To vedlo k další úpravě bankovní regulace v podobě Basel III. „Cílem všech opatření v rámci tohoto nového konceptu je zlepšit odolnost bank v krizových situacích, odstranit procykličnost bankovní regulace, posílit bankovní systém a zvýšit disciplinovanost bank.“ [2] Ve srovnání s Basel II přináší Basel III tyto změny:

- *„zprůsnění požadavků na kapitálovou přiměřenost – z původních 8 % na 10,5 %, kde těchto 2,5 % slouží jako konzervační polštář, s možností navýšení požadavku o dalších 2,5 % ve formě proticyklického polštáře,*
- *do oblasti regulace se nově zahrnují další ukazatele – zejména ukazatele zadluženosti a likvidity,*
- *zákaz vyplácení bonusů a dividend v případě, že se banka potýká s finančními těžkostmi.“ [2]*

Ačkoli dostatečná kapitálová přiměřenost obvykle značí stabilitu banky a podporuje její důvěryhodnost, ani toto opatření nezajistí 100% jistotu.

To vyplývá i z konkrétní situace, kdy byly u spořitelních družstev MSD, Akcenta a Creditas sledovány údaje kapitálové přiměřenosti za poslední dva roky. Všechna tři družstva měla vždy hodnotu kapitálové přiměřenosti vyšší, než je povinných 8 %, MSD však mělo tuto hodnotu nejstabilnější. A přesto v prosinci 2013 MSD zkrachovalo. [10]

2.5 Bankovní systém v České republice

„Bankovní systém v České republice jako členské země EU je determinován principy, které jsou obsaženy ve směrnících EU upravujících jednotně v rámci EU činnost a regulaci bank.“ [9] *„Český bankovní sektor patří mezi ty nejstabilnější v rámci Evropské unie.“* [12]

Podle posledních údajů existují na českém bankovním trhu čtyři velké banky, pět středních bank, devět malých bank, 26 poboček zahraničních bank a pět stavebních spořitelen. 14 bank je pod kontrolou zahraničních vlastníků. Domácí vlastníci kontrolují devět bank, z toho dvě jsou banky se státní účastí. [12] *„Rozhodující podíl na českém bankovním trhu zaujímá skupina čtyř velkých univerzálních bank – Česká spořitelna a. s., Československá obchodní banka a. s., Komerční banka a. s., Unicredit a. s.“* [9] *„Prostředí v českém bankovníctví je velmi konkurenční.“* [12] Český bankovní systém je dvoustupňový. Centrální bankou v České republice je Česká národní banka, která provádí bankovní regulaci a dohled nad ostatními bankami. Funkce České národní banky týkající se dohledu nad bankami jsou následující: *„regulace vstupu do bankovní sféry, stanovování a prověřování základních pravidel činnosti bank, povinné pojištění vkladů a úloha věřitele poslední instance.“* [9]

Pokud chce podnik získat licenci pro působení jako obchodní banka, musí splnit stanovené vstupní podmínky. *„Žádost o získání bankovní licence v ČR musí obsahovat tyto základní náležitosti: subjekt musí složit jako základní kapitál 500 000 000 Kč, prokázat odbornou způsobilost managementu, předložit obchodní plány na tři roky a předložit strategii technického a materiálového zabezpečení banky.“* [2]

Mezi základní pravidla činnosti bank patří přiměřenost kapitálu, přiměřenost likvidity, pravidla angažovanosti, povinné poskytování informací, pravidla ochrany před nelegálními praktikami a povinné minimální rezervy. [9] Tyto pravidla jsou závazná pro všechny banky a měla by zajistit bezpečné bankovní prostředí. Přiměřenost kapitálu a likvidity zajišťuje dodržování pravidel Basel III, které jsou popsány v předchozí podkapitole. *„Pravidla angažovanosti existují v podobě limitů některých druhů úvěrů, dalších pohledávek a majetkových účastí obchodních a dalších bank.“* [9] Pravidlo ochrany před nelegálními praktikami se snaží minimalizovat nezákonné činnosti, jako jsou obchody s důvěrnými informacemi nebo praní

špinavých peněz. Pravidlo povinných minimálních rezerv ukládá bankám povinnost uložit část zdrojů u centrální banky, v České republice je míra povinných minimálních rezerv stanovena na 2 %.

Smyslem pojištění vkladů klientů obchodních bank je ochrana vkladatelů v případě bankrotu banky. „V České republice jsou vklady bankovních komitentů uloženy u každé jednotlivé obchodní banky pojištěny ze zákona na 100 %, avšak pouze do výše vkladu odpovídajícího 100 000 eur.“ [7]

Jako věřitel poslední instance je pro obchodní banky posledním možným zdrojem financí, z něž mohou čerpat, jestliže se dostanou do vážných potíží s likviditou. [7]

3 Hodnocení výkonnosti obchodních bank

„Hospodaření bank má přímý dopad na mnoho zájmových skupin a je také z tohoto důvodu pozorně sledováno a posuzováno.“ [4] Z tohoto výroku plyne, že výsledky hospodaření a jejich hodnocení jsou esenciální součástí řízení bank. Jsou důležité nejen pro akcionáře banky, ale také pro management a zaměstnance banky, významnou roli hrají i pro její klienty. Při hodnocení hospodaření je nezbytné použít všechny dostupné zdroje informací. Tyto informace budou využity k vypočítání všech možných ukazatelů. Neboť je důležité pohlížet na hospodaření z více úhlů, tedy je potřeba spočítat více ukazatelů. Toto tvrzení rovněž potvrzuje tento výrok: *„Efektivní hospodaření je takové, kdy banka dosahuje např. požadované výnosnosti ve formě ROE, současně racionálně ovlivňuje rizikovost produktů (kde to lze) a zároveň přihlíží k neovlivnitelnému riziku.“* [5] To, jak banka hospodaří, můžeme sledovat pomocí ukazatelů rentability, výkonnosti, efektivity, rizika a dalších. V této kapitole budou tyto ukazatele popsány.

3.1 Economic Value Added

Economic Value Added neboli zkráceně EVA znamená v doslovném překladu Ekonomická přidaná hodnota. Ekonomická přidaná hodnota se dá prezentovat jako ekonomický zisk. Oproti účetnímu zisku, který bere v potaz jen náklady na cizí zdroje, ekonomický zisk počítá s náklady na celkový kapitál. *„EVA konkrétně měří hodnotu, kterou management přidal akcionářům během roku.“* [4] EVA se vypočítá tak, že od čistého provozního zisku po zdanění odečteme celkové náklady na kapitál. Výsledek vychází v peněžních jednotkách.

$$„EVA = NOPAT - C * WACC“ [4]$$

V roce 2017 byla zkoumána schopnost EVA a dalších ekonomických ukazatelů pro určení návratnosti akcií. Jednalo se o vybrané banky jihoasijských zemí, kde každá ze zkoumaných bank používala k výpočtu návratnosti akcií jiné ukazatele, nebo jejich kombinaci. Výsledky výzkumu ukázaly, že použití pouze ukazatele EVA není dostačující. Ale v kombinaci s jinými ukazateli, EVA může zvýšit úspěšnost výpočtu. Ze zkoumaných kombinací vyšla nejlépe EVA společně s ROA. Zároveň však studie prokázala, že při určování pouze „základní tváře“ banky je EVA dostačující. [17]

Studie tak potvrzuje tvrzení, že pro přesné, realitě se blížící určení situace podniku použití jen jednoho ukazatele není dostačující.

3.2 Rentabilita

„Banky jsou podnikatelskými institucemi usilujícími stejně jako kterýkoli jiný podnikatelský subjekt o dosažení zisku, z toho vyplývá, že rentabilita je základním atributem bankovního podnikání.“ [7] Rentabilita se dá jinými slovy nazvat také jako výnosnost. *„Ukazatele rentability informují o efektu, jehož bylo dosaženo vloženým kapitálem neboli měří úspěšnost podniku porovnáváním jeho zisku (výsledku hospodaření) s ukazateli vypovídajícími o prostředcích vynaložených na jeho dosažení.“* [8] Je možné počítat rentabilitu vlastního kapitálu (ROE), celkového kapitálu (ROA), investovaného kapitálu (ROCE), tržeb (ROS) a nákladů (ROC). *„Vypovídací schopnost těchto ukazatelů nespočívá pouze v tom, s čím je v jednotlivých případech poměřován, nýbrž záleží též na tom, jaké vyjádření zisku bylo v jednotlivých konkrétních případech použito, což může záviset jednak na účelu, k němuž má v daném případě uvedený ukazatel posloužit, jednak na osobních názorech analytiků.“* [8] Zisk je možno uvést před úroky a zdaněním (EBIT), před zdaněním (EBT) a jako čistý zisk po zdanění (EAT). Rentability vlastního a celkového kapitálu se mohou vyskytovat také v průměrové variantě, kdy se zprůměrují hodnoty vlastního a celkového kapitálu všech pozorovaných změn sledovaného období. Nejjednodušší je provést pozorování na začátku a na konci sledovaného období, avšak čím častěji se hodnoty pozorují, tím je ukazatel přesnější. *„Ukazatel ROA především ukazuje na schopnost managementu využít aktiva banky k vytvoření zisku, a proto je dáván do popředí zejména řídicími pracovníky.“* [5] Oproti tomu ukazatel ROE reprezentuje rozsah výnosu, který náleží vlastníkům akcií banky. *„ROE bývá označován jako ukazatel zhodnocení kapitálu vloženého akcionáři.“* [8] Při růstu rizika roste také hodnota ROE i ROA, je tak důležité najít správnou rovnováhu mezi rizikem a výnosností. *„V případě těchto ukazatelů platí zásada, že jeho velikost by neměla být nižší, než je výnosnost státních dluhopisů.“* [8] *„Ve srovnání s ostatními odvětvími, ROE se v bankovníctví pohybuje v podobných hodnotách, za to ROA je v bankovníctví nižší.“* [5] Vyšší ROA slouží jako preventivní opatření proti možným ztrátám. *„Důležité je i*

to, že hodnota ROE by měla být vyšší než ROA.“ [8] Jednotlivé rentability se počítají takto:

$$\text{„ROE} = \frac{EAT}{\text{vlastní kapitál}}$$

$$ROA = \frac{EAT \text{ nebo EBIT}}{\text{celková aktiva}}$$

ROE i ROA v použití s průměrnými veličinami:

$$ROAE = \frac{EAT}{\text{průměrný kapitál}}$$

$$ROAA = \frac{EAT \text{ nebo EBIT}}{\text{průměrná aktiva}} \text{ " [5]}$$

Použití čistého zisku nebo zisku před zdaněním a úroky u ROA závisí na tom, kdo jeho výsledek potřebuje. „Varianta s čistým ziskem slouží především portfoliovým investorům, kteří vzájemně porovnávají akcie různých společností, jež jsou registrovány v různých zemích.“ [8] „Druhá uvedená varianta tohoto ukazatele je konkrétně zaměřena na kvalitu řízení podniku.“ [8]

3.3 Ukazatel kapitálové přiměřenosti

Na kapitálovou přiměřenost se v současné době klade velký důraz. „Vyjadřuje vztah mezi skutečnou výší kapitálu banky a jeho požadovanou výší vzhledem k rizikovosti bankovního portfolia.“ [3] Tento ukazatel je sledován orgány dohledu a je tedy třeba ho udržovat v bezpečných hodnotách. Není však doporučeno věnovat mu veškerou pozornost, to by mohlo mít neblahý dopad na rentabilitu podniku.

Kapitálová přiměřenost se počítá pro různé typy rizik, například kreditní, úvěrové, tržní nebo operační. Podle toho, pro jaké riziko se kapitálová přiměřenost počítá, se liší výpočet. „Při výpočtu kapitálové přiměřenosti pro kreditní riziko investičního portfolia můžeme využít následující postup, podle kterého počítáme:

- 1) Celkový kapitál,
- 2) Rizikově vážené rozvahové položky,
- 3) Rizikově upravené mimo-rozvahové položky,
- 4) Kapitálovou přiměřenost (CAD).“ [4]

Kapitál banky se skládá ze dvou hlavních položek, Tier 1 a Tier 2. Tier 1 je takzvaný jádrový kapitál, který se blíží účetní hodnotě kapitálu banky. Obsahuje upsaný

základní kapitál ve formě běžných a prioritních akcií a ážiové fondy, tedy prémie ze splacených akcií a nerozdělený zisk po zdanění. Tier 2 se nazývá doplňkový kapitál. Zahrnuje rezervy na ztrátové úvěry, konvertibilní dluhopisy a podřízený dluh s minimální splatností pět let. Při výpočtu celkového kapitálu však nesmíme opomenout odečitatelné položky, jako je například investice do nekonsolidovaných dceřiných společností. [5]

„Celkový kapitál = Tier 1 + Tier 2 – odečitatelné položky“ [4]

Rizikově upravená rozvahová aktiva získáme použitím rizikových vah. Riziková váha je přiřazena každému aktivu. *„Obecně lze říct, že čím nižší rizikovost dané expozice, tím nižší riziková váha.“* [4]

*„Rizikově vážená aktiva = \sum i-tá riziková váha aktiva * i-té aktivum“* [4]

Mezi mimo-rozvahové položky se řadí podmíněné pohledávky za různými subjekty i finanční deriváty. Kvůli jejich nejisté nominální hodnotě je nutné každou položku převést na hodnotu expozice podrozvahové položky. [4]

*„Rizikově upravená aktiva = \sum i-tá riziková váha aktiva * hodnota expozice podrozvahové položky“* [4]

Výpočet kapitálové přiměřenosti je potom následující:

„Kapitálová přiměřenost

$$= \frac{\text{Celkový kapitál}}{\text{Rizikově vážená aktiva} + \text{Rizikově upravená aktiva}} \text{ [4]}$$

3.4 Solventnost

„Solventní banka může pokračovat ve své činnosti a nepřenáší špatné výsledky hospodaření na vkladatele.“ [2] Solventnost znamená stav banky, kdy je aktuální tržní hodnota jejích aktiv vyšší než aktuální tržní hodnota jejích závazků. *„Banka může být solventní, i když má hospodářskou ztrátu: v případě přebytku výdajů nad příjmy prodá část svých aktiv, a tím uhradí splatné závazky.“* [2] Solventnost však zajišťuje regulační opatření kapitálové přiměřenosti, pokud totiž bance kapitálová přiměřenost klesne pod jednu třetinu, ČNB je ze zákona povinna uvalit na banku nucenou správu. Solventnost se prolíná s likviditou.

Studie prováděna v San Franciscu v roce 2017 zkoumala solventnost a likviditu jako indikátory finanční krize. Byly zkoumány důležité momenty v období od 1870 do

2013 v 17 vyspělých ekonomikách. Jako hlavní ukazatel solventnosti pojala studie kapitálový poměr. Výzkum prokázal, že kapitálový poměr nezvrátí ani nepředpoví finanční krizi, za to však může vysoká likvidita bank a větší kapitál zajistit rychlejší zotavení z krize. Z historie je patrné, že vyšší kapitálové poměry v bankovním systému přináší větší odolnost, ne bank samotných, ale makroekonomik. [18]

3.5 Ukazatele produktivity

Tato skupina ukazatelů odráží kvalitu managementu banky. „V této kategorii je možné využít ukazatele celkové produktivity, kterým je obvykle dosažený zisk na bankovního zaměstnance:

$$P_c = \frac{EAT}{\text{Průměrný přepočtený počet zaměstnanců}}$$

nebo ve vyjádření

$$P_a = \frac{\text{Aktiva}}{\text{Průměrný přepočtený počet zaměstnanců}} \text{ [3]}$$

Mimo těchto ukazatelů existují objemové ukazatele produktivity. Jsou jimi například objem úvěrů či depozit na zaměstnance.

$$P_{zú} = \frac{\text{Objem prodaných úvěrů}}{\text{Průměrný přepočtený počet zaměstnanců}} * 100$$

$$P_{zd} = \frac{\text{Objem nakoupených depozit}}{\text{Průměrný přepočtený počet zaměstnanců}} * 100 \text{ [3]}$$

3.6 Ukazatel nákladové intenzity

Ukazatel nákladové intenzity vzájemně souvisí s ukazateli produktivity. Vyjadřují se buď v průměrné výši mzdových nebo celkových nákladů na zaměstnance.

$$N_p = \frac{\text{Personální náklady}}{\text{Průměrný přepočtený počet zaměstnanců}} * 100$$

$$N_c = \frac{\text{Celkové náklady}}{\text{Průměrný přepočtený počet zaměstnanců}} * 100 \text{ [3]}$$

3.7 Ukazatele aktivity

Tyto ukazatele bývají nazývány také jako ukazatele obratovosti nebo vázanosti kapitálu a měří, jak podnik hospodaří se svými aktivy. Ukazatele aktivity jsou cenné

především pro akcionáře, kteří vlastní, nebo zamýšlejí vlastnit významný podíl společnosti a podílet se tak na jejím řízení. Pro výpočet těchto ukazatelů se používají jak celková aktiva, tak i jednotlivé druhy. [8]

Nejkomplexnějším ukazatelem je ukazatel obratu celkových aktiv, často nazývaný ukazatel produktivnosti vloženého kapitálu. Jeho hodnoty by se měly pohybovat v intervalu 1,6 – 2,9.

$$\text{„Obrat celkových aktiv} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Celková aktiva}} \text{“ [8]}$$

3.8 Ukazatele tržní hodnoty firmy

„Ukazatele tržní hodnoty firmy, často též označovány jako ukazatele kapitálového trhu vyjadřují, jak je investory hodnocena podnikatelská činnost společnosti.“ [8]

Nejedná se jen o hodnocení dosavadních výsledků, ale také o odhad úspěšnosti podniku v budoucnosti.

Za klíčový ukazatel vypovídající o finanční situaci podniku je považován ukazatel čistého zisku na akcii (EPS). Bývá také nazýván rentabilitou kmenové akcie.

$$\text{„EPS} = \frac{\text{EAT} - \text{Dividendy připadající na prioritní akcie}}{\text{Počet kmenových akcií}} \text{“ [8]}$$

Dalším ukazatelem je účetní hodnota akcie (BV). *„Hodnota tohoto ukazatele u prosperujících podniků postupně roste.“ [8]*

$$\text{„BV} = \frac{\text{Vlastní kapitál}}{\text{Počet kmenových akcií}} \text{“ [8]}$$

Účetní hodnota akcie slouží pro výpočet dalšího ukazatele, hodnoty přidané trhem (MVA). *„MVA informuje o tom, o kolik peněžních jednotek se liší tržní cena a účetní hodnota akcie.“ [8]*

$$\text{„MVA} = \text{Tržní cena akcie} - \text{BV} \text{“ [8]}$$

4 Metodika zpracování

Praktická část se zabývá porovnáním finančních ukazatelů popsanych v teoretické části, a to jak ve skupině velkých bank, tak i malých bank, a následným srovnáním hodnot ukazatelů těchto dvou skupin. Porovnány jsou hodnoty vybraných finančních ukazatelů za posledních pět let. Potřebné informace budou čerpány z výročních zpráv zveřejněných samotnými bankami za roky 2014–2018. Hodnoty všech uvedených ukazatelů byly vypočítány či převzaty z individuálních údajů o bankách. Důvodem výběru individuálních údajů je fakt, že z malých bank jen Air bank a. s. a Equa bank a. s. obsahují konsolidovaná data a tato skutečnost by mohla porovnávání hodnot ukazatelů malých bank zkreslit. Každá ze skupin obsahuje čtyři banky. Hodnoty ukazatelů budou pro zřetelné porovnání zobrazeny ve sloupcových grafech.

Velké banky reprezentují Komerční banka a. s. (KB), Československá obchodní banka a. s. (ČSOB), Česká spořitelna a. s. (Česká spořitelna) a Unicredit bank a.s. (Unicredit). Zatímco KB, ČSOB a Česká spořitelna jsou bezpochyby tři největší banky na českém území, jak podle počtu klientů, tak podle výše zisku. Čtvrté místo není tak jasné, proto se autorka rozhodla zvolit čtyři největší banky v České republice na základě výše zisku. Z tabulky 1 je patrné, že čtvrtou největší bankou je Unicredit, volbu potvrzuje také tvrzení: „Rozhodující podíl na českém bankovním trhu zaujímá skupina čtyř velkých univerzálních bank – Česká spořitelna a. s., Československá obchodní banka a. s., Komerční banka a. s., Unicredit a. s.“ [9]

Tabulka 1 Žebříček bank v ČR seřazených podle čistého zisku

Banka	Čistý zisk v roce 2015	Čistý zisk v roce 2016	Čistý zisk v roce 2017	Čistý zisk v roce 2018
Česká spořitelna	14,29 mld. Kč	15,46 mld. Kč	14,60 mld. Kč	15,40 mld. Kč
ČSOB	14,01 mld. Kč	15,14 mld. Kč	17,50 mld. Kč	15,80 mld. Kč
Komerční banka	12,76 mld. Kč	13,69 mld. Kč	15,27 mld. Kč	14,80 mld. Kč
Unicredit Bank	5,64 mld. Kč	6,05 mld. Kč	7,20 mld. Kč	9,10 mld. Kč
MONETA Money Bank	4,51 mld. Kč	4,05 mld. Kč	3,90 mld. Kč	4,20 mld. Kč
Raiffeisenbank	2,54 mld. Kč	2,60 mld. Kč	2,82 mld. Kč	3,36 mld. Kč

J & T Banka	1,88 mld. Kč	0,95 mld. Kč	2,20 mld. Kč	2,08 mld. Kč
Air Bank	0,40 mld. Kč	0,40 mld. Kč	0,68 mld. Kč	1,40 mld. Kč
mBank	0,30 mld. Kč	0,34 mld. Kč	0,30 mld. Kč	0,446 mld. Kč
Expobank	0,11 mld. Kč	0,34 mld. Kč	-0,07 mld. Kč	0,201 mld. Kč
Sberbank	0,02 mld. Kč	0,27 mld. Kč	0,42 mld. Kč	0,377 mld. Kč
Fio banka	0,05 mld. Kč	0,22 mld. Kč	0,42 mld. Kč	1,01 mld. Kč

Zdroj: <https://www.finance.cz/> [11]

Jako zástupci malých bank byly vybrány Sberbank a. s. (Sberbank), Equa bank a. s. (Equa bank), Banka Creditas a. s. (Banka Creditas) a Air bank a. s. (Air bank). Důvodem výběru těchto bank je dostatek informací pro výpočet a porovnání potřebných ukazatelů. Výroční zprávy malých bank nejsou tak obsáhlé, a tak bylo zapotřebí vybrat takové, které všechny podstatné informace obsahují. Proto byla z výběru vyřazena například ING bank a. s.

V praktické části budou porovnány a hodnoceny následující finanční ukazatele – rentabilita průměrných aktiv (ROAA), rentabilita průměrného vlastního kapitálu (ROAE), ukazatel kapitálové přiměřenosti, ukazatel celkové produktivity, ukazatel obratu celkových aktiv, ukazatel nákladové intenzity a ukazatel rentability kmenové akcie (EPS). Tyto ukazatele byly vybrány, neboť společně vypovídají o úspěšnosti finančního hospodaření banky a zároveň byla data k nim snadno dostupná. Hodnoty ROAA, ROAE a ukazatele kapitálové přiměřenosti byly přímo převzaty z výročních zpráv obchodních bank. Hodnoty ukazatelů celkové produktivity, obratu celkových aktiv, nákladové intenzity a EPS vypočítala sama autorka práce. U ukazatele EPS byly nominální hodnoty kmenových akcií všech bank přepočteny na 100 Kč, důvodem bylo jednak šest různých nominálních hodnot kmenových akcií u Unicredit, jednak odlišné nominální hodnoty kmenových akcií mezi jednotlivými bankami značně zkreslovaly výsledky. Hodnoty EPS chybí u Banky Creditas v letech 2014-2016 z důvodu absence akcií u této banky, která až do roku 2016 byla pouze záložnou.

Poslední kapitola praktické části se zabývá porovnáním skupin malých a velkých bank mezi sebou a zároveň porovnáním jednotlivých bank s celým bankovním sektorem. Údaje o hodnotách celého bankovního trhu byly čerpány z databáze časových řad ARAD. V této kapitole však chybí hodnoty celého bankovního sektoru

v ukazateli celkové produktivity a nákladové intenzity, důvodem je chybějící údaj o průměrném počtu zaměstnanců v bankovním sektoru, databáze uvádí pouze průměrnou zaměstnanost za podnikatelský nebo nepodnikatelský sektor. Dále tato kapitola postrádá srovnání EPS s celým bankovním sektorem, a to kvůli chybějícím údajům počtu kmenových a prioritních akcií na celý bankovní sektor, databáze ARAD uvádí pouze průměrný základní kapitál.

5 Výkonnost velkých bank

Tato kapitola se zaměřuje na porovnání hodnot finančních ukazatelů čtyřech velkých bank v letech 2014-2018. Vybranými bankami jsou Komerční banka a. s. (KB), Československá obchodní banka a. s. (ČSOB), Česká spořitelna a. s. (Česká spořitelna) a Unicredit bank a.s. (Unicredit). Potřebné informace jsou čerpány z výročních zpráv zveřejněných samotnými bankami. Hodnoty ukazatelů jsou vypočítány či převzaty z individuálních údajů o bankách.

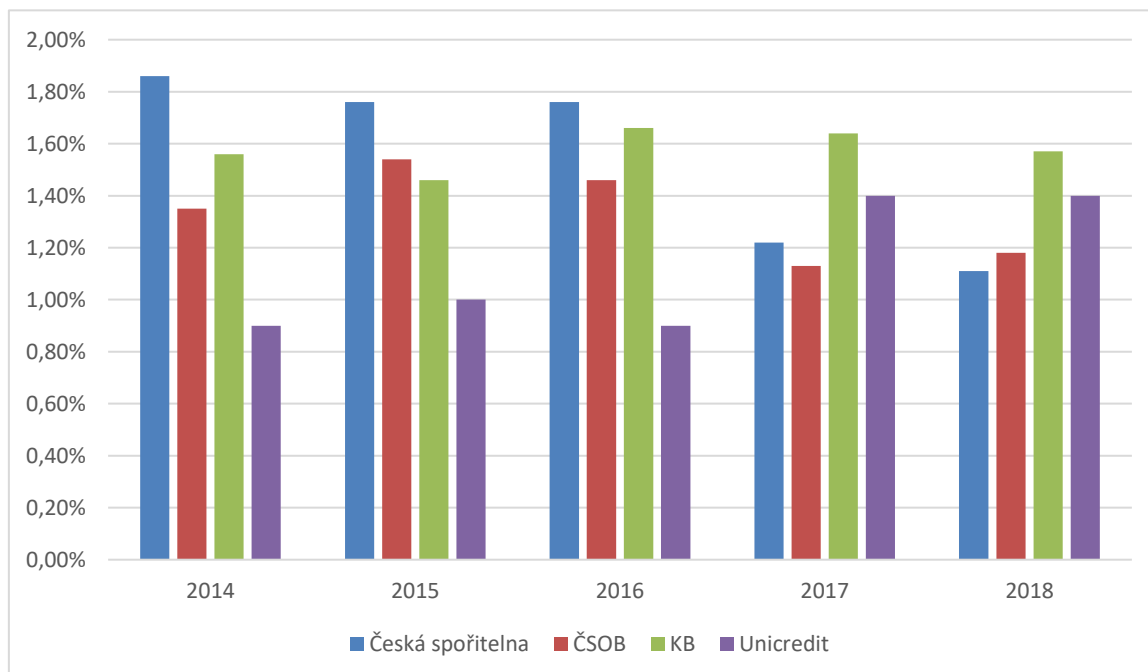
5.1 Porovnání rentability

Tato podkapitola se zabývá rentabilitou průměrných aktiv (ROAA) a rentabilitou průměrného kapitálu (ROAE).

5.1.1 ROAA

Ukazatel rentability průměrných aktiv se vypočítá jako podíl čistého zisku za účetní období a průměrných aktiv celkem za dané účetní období. „Hodnota průměrných aktiv celkem je spočtena jako aritmetický průměr stavových hodnot aktiv celkem ke konci jednotlivých měsíců v příslušném účetním období.“ [55]

Graf 1 Rentabilita průměrných aktiv velkých bank v letech 2014-2018

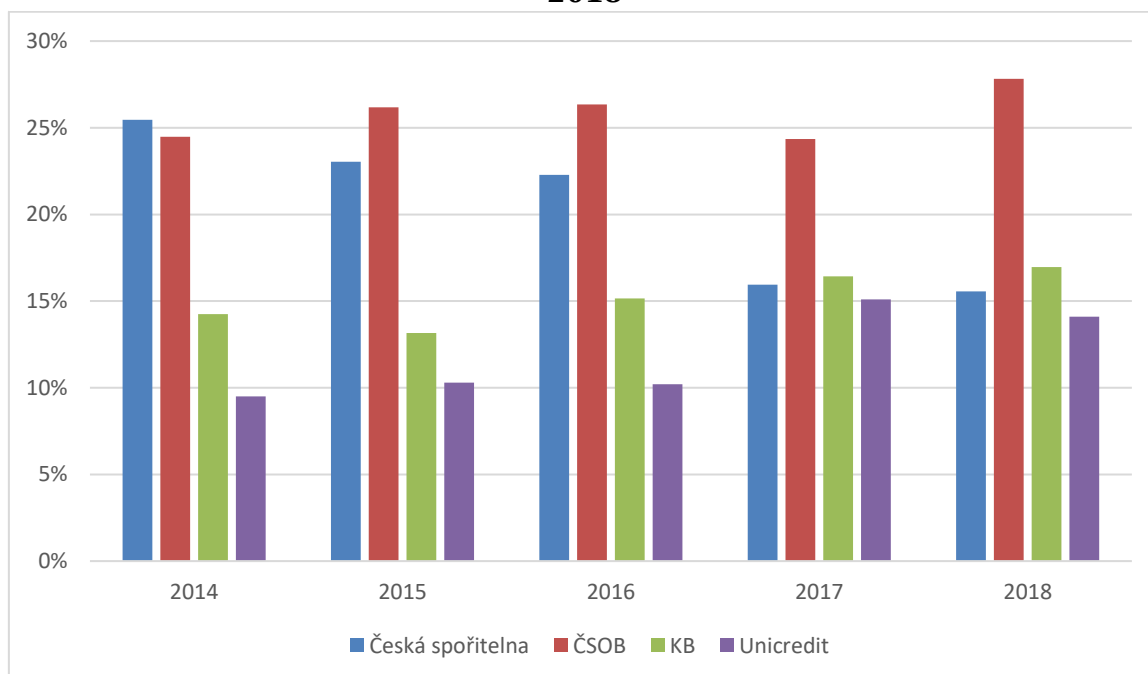
Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [31-40, 46-50, 56-60]

Z grafu 1 je patrné, že v roce 2014 měla Česká spořitelna nejvyšší hodnotu ROAA, ta však postupně klesala a v roce 2017 byla hodnota ROAA až třetí nejvyšší, o rok později dokonce nejnižší z porovnávaných bank. Pokles ROAA u České spořitelny nebyl způsoben snížením zisku, nýbrž zvýšením hodnoty aktiv. Hodnota ROAA u KB se v průběhu let příliš neměnila, ale díky poklesu hodnot ROAA u České Spořitelny a ČSOB měla KB od roku 2017 nejvyšší hodnotu ROAA. Hodnota ROAA u ČSOB oproti předchozím rokům klesla. Hodnota ROAA u Unicredit se v letech 2014 a 2016 držela pod 1 %, od roku 2017 jsou však hodnoty ROAA u všech bank nad 1 %.

5.1.2 ROAE

Ukazatel ROAE ukazuje průměrnou míru výnosnosti vlastního kapitálu banky. K výpočtu ROAE je použit čistý zisk za účetní období a průměrný vlastní kapitál Tier 1 za dané účetní období. „Hodnota průměrného vlastního kapitálu Tier 1 je spočtena jako aritmetický průměr stavových hodnot vlastního kapitálu Tier 1 ke konci jednotlivých měsíců v příslušném účetním období.“ [55]

Graf 2 Rentabilita průměrného kapitálu Tier 1 velkých bank v letech 2014-2018

Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [31-40, 46-50, 56-60]

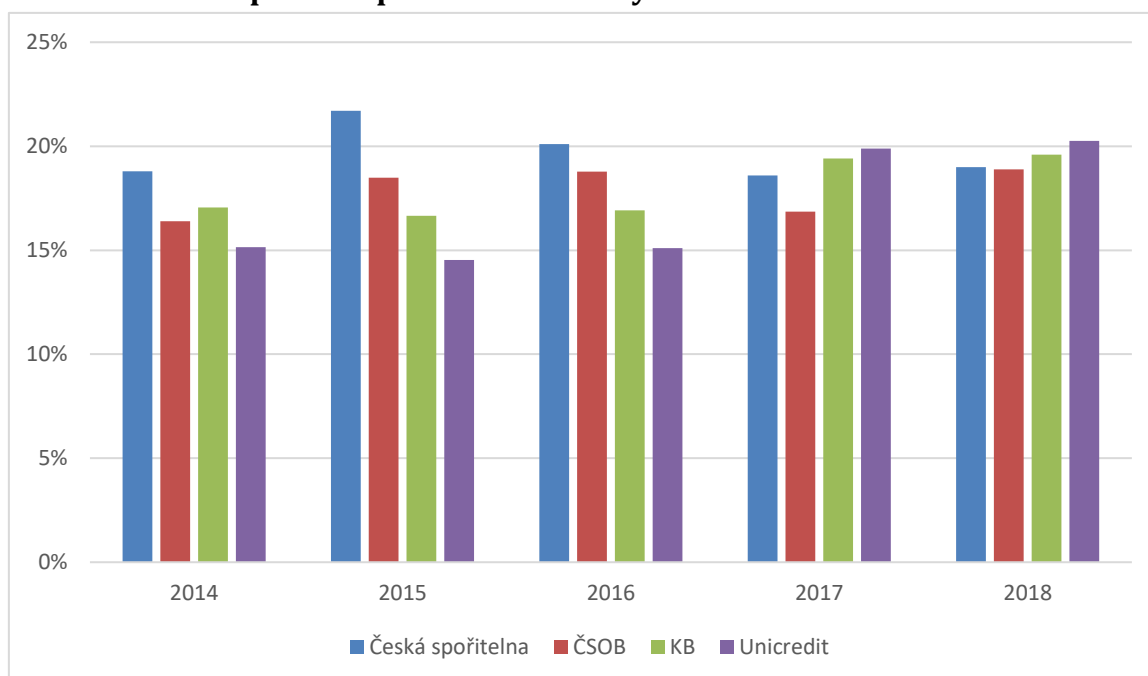
Na grafu 2 byla hodnota ROAE kromě roku 2014 ve všech letech nejvyšší u ČSOB, pohybovala se okolo 25 %, v posledním roce stoupla dokonce na 27,83 %. Oproti

tomu hodnota ROAE u České spořitelny od roku 2014, kdy byla nejvyšší, klesala. Z 25 % postupně poklesla na hodnotu 15 %. Hodnota ROAE Unicredit byla všech pět let nejnižší z hodnot sledovaných bank, v porovnání s rokem 2014 byl však v roce 2018 zaznamenán nárůst téměř 5 %. KB se v letech 2014-2017 držela s hodnotou ROAE na třetím místě, od roku 2015 však hodnota mírně stoupala, a tak je v roce 2018 hodnota ROAE u KB druhou nejvyšší.

5.2 Porovnání ukazatele kapitálové přiměřenosti

Ukazatel kapitálové přiměřenosti je regulatorním opatřením, a tak je nezbytné udržovat minimální stanovenou hranici 8 %.

Graf 3 Kapitálová přiměřenost velkých bank v letech 2014-2018

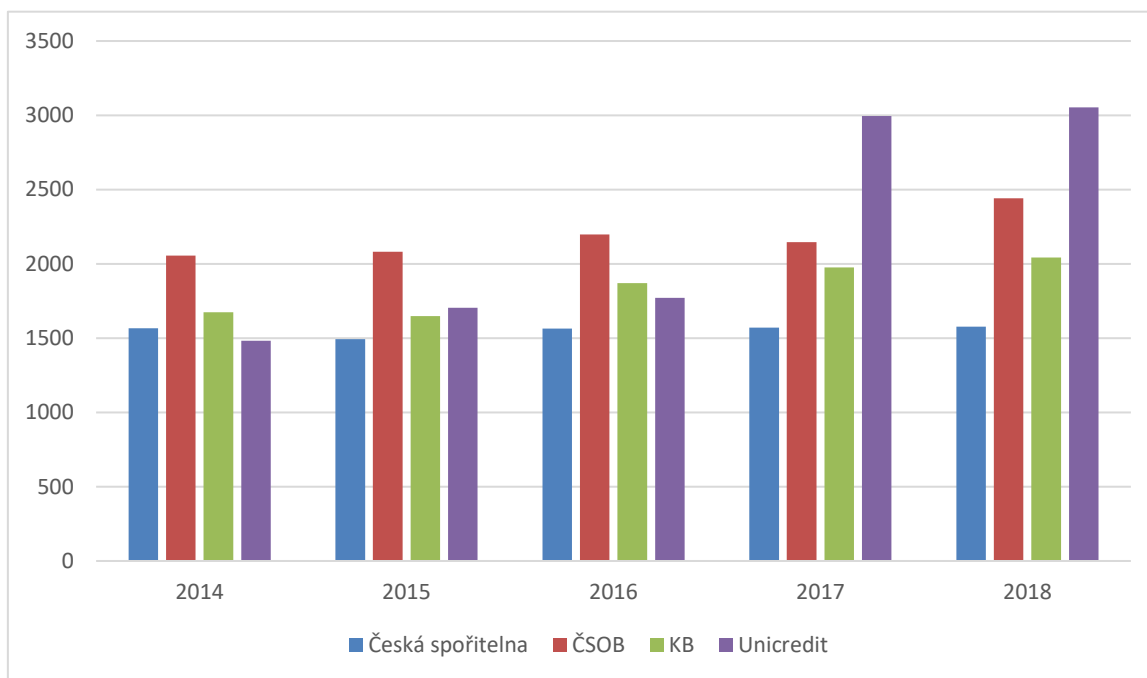
Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [31-40, 46-50, 56-60]

Graf 3 ukazuje, že hodnota kapitálové přiměřenosti byla ve všech letech vyšší než minimální stanovená hranice, a to u všech bank. Vůbec nejvyšší hodnota byla zaznamenána u České spořitelny v roce 2015. U všech bank se hodnota kapitálové přiměřenosti v průběhu let pohybovala okolo 15 % nebo výše. Zatímco v letech 2014-2016 byla hodnota kapitálové přiměřenosti u Unicredit nejnižší ze sledovaných bank, v roce 2017 stoupla o 5 % a od té doby udržuje nejvyšší hodnotu. V roce 2018 však byly hodnoty všech bank velmi vyrovnané.

5.3 Porovnání ukazatele produktivity

Z ukazatelů produktivity byla pro porovnání vybrána celková produktivita. Pro výpočet byl použit vzorec obsahující čistý zisk po zdanění.

Graf 4 Celková produktivita velkých bank v letech 2014-2018, v tis. Kč

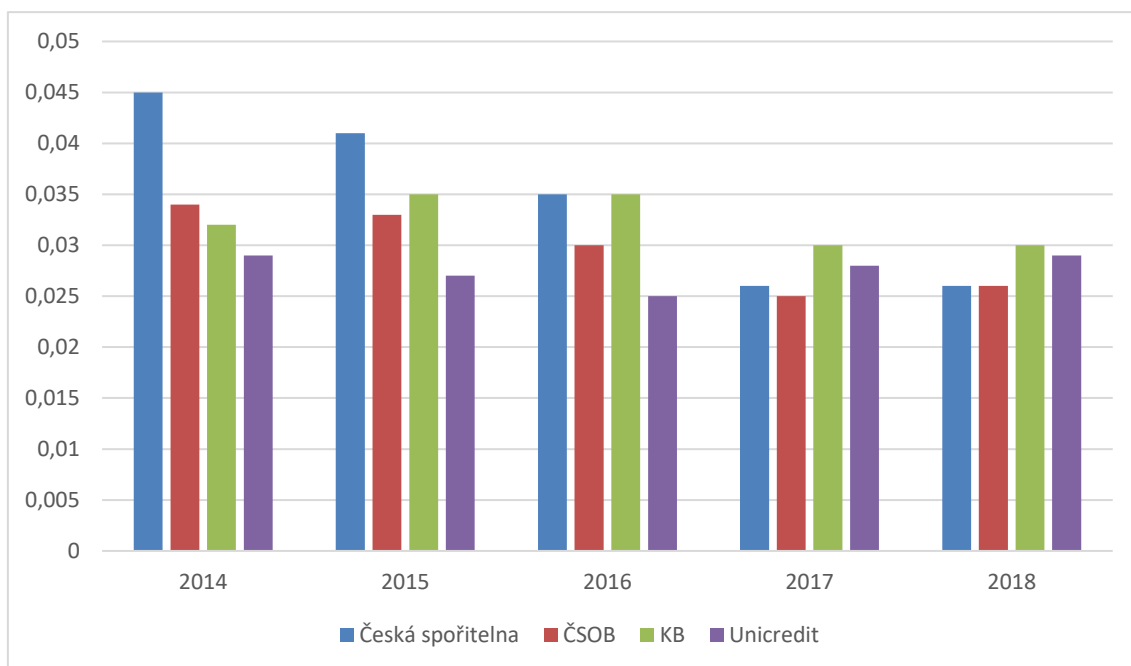
Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [31-40, 46-50, 56-60]

Z grafu 4 je patrné, že v průběhu let nejvíce vzrostla celková produktivita u Unicredit, která v roce 2014 měla nejmenší produktivitu z porovnávaných bank s hodnotou 1 482 000 Kč na pracovníka. Od roku 2017 se dostala na první místo a v roce 2018 se hodnota její celkové produktivity vyšplhala na 3 054 000 Kč na zaměstnance. Za výrazným zvýšením celkové produktivity Unicredit stojí zvýšení zisku, zatímco počet zaměstnanců se v průběhu let téměř nezměnil, v roce 2018 se zisk Unicredit vyšplhal na dvojnásobek zisku z roku 2014. Celková produktivita ČSOB i KB také rostla, ale jen mírně, zatímco hodnota celkové produktivity České spořitelny všech 5 let stagnovala na hodnotě 1 500 000 Kč. Zároveň od roku 2015 vykazovala nejnižší produktivitu z uvedených bank.

5.4 Porovnání ukazatele aktivity

Pro výpočet obrátu celkových aktiv byly použity celkové provozní výnosy a celková aktiva bank. Graf 5 zobrazuje porovnání obrátu celkových aktiv u velkých bank v letech 2014-2018.

Graf 5 Obrat celkových aktiv velkých bank v letech 2014-2018

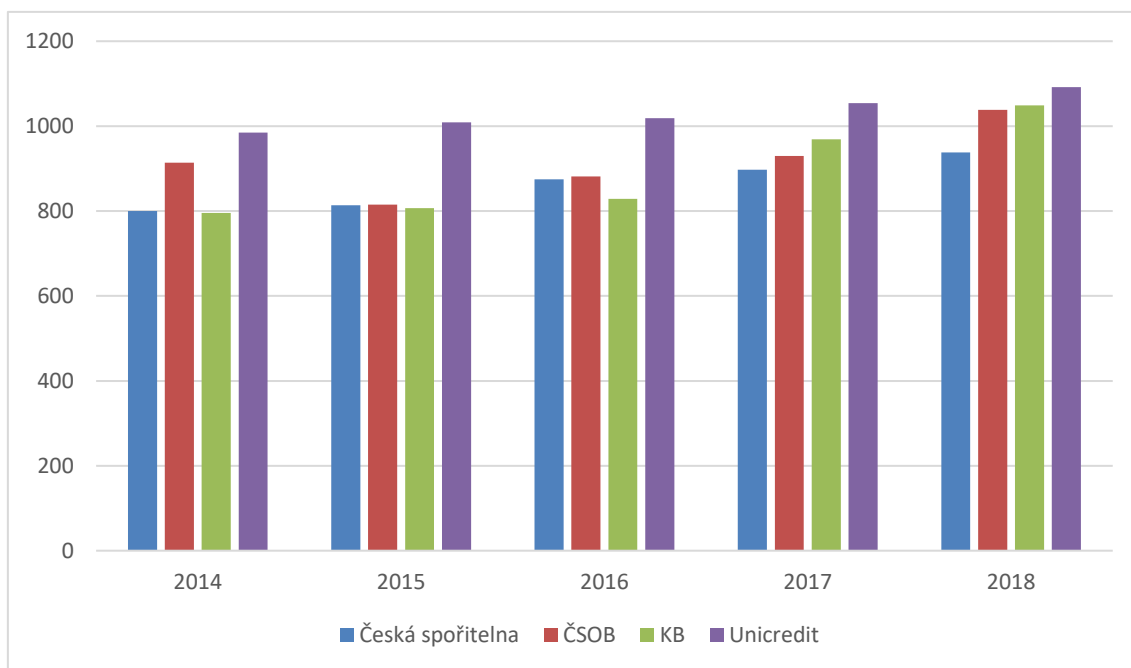
Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [31-40, 46-50, 56-60]

Hodnota obratu celkových aktiv v průběhu pěti let spíše klesala, všem bankám se však trvale daří držet hodnotu nad 0,02. Největší pokles zaznamenala Česká spořitelna, která v roce 2014 vykázala jasně nejvyšší hodnotu, a to 0,045, v roce 2018 však hodnota klesla na 0,026. Příčinnou poklesu hodnoty obratu celkových aktiv u České spořitelny byl především růst hodnoty celkových aktiv, zatímco provozní výnosy klesaly jen velmi mírně, hodnota aktiv za pět let vzrostla o 61 %. KB se podařilo ve všech letech udržet hodnotu obratu celkových aktiv nad 0,03, a tak od roku 2016 má nejvyšší hodnotu z uvedených bank. ČSOB držela obrat celkových aktiv nad hodnotou 0,03 do roku 2015, v roce 2016 byla hodnota rovna 0,03, v roce 2017 poklesla na 0,025 a rok 2018 znamenal růst o jednu tisícinu. Obrat celkových aktiv Unicredit se v letech 2014-2018 pohyboval v hodnotách 0,025-0,029, nejvyšší hodnotu měla v roce 2014 a 2018.

5.5 Porovnání ukazatele nákladové intenzity

Graf 6 porovnává hodnoty nákladové intenzity velkých bank v letech 2014-2018. Při výpočtu nákladové intenzity byly použity personální náklady jednotlivých bank a počty jejich zaměstnanců. Personální náklady zahrnují mzdy, odměny, sociální náklady a ostatní náklady na zaměstnance.

Graf 6 Nákladová intenzita velkých bank v letech 2014-2018, v tis. Kč

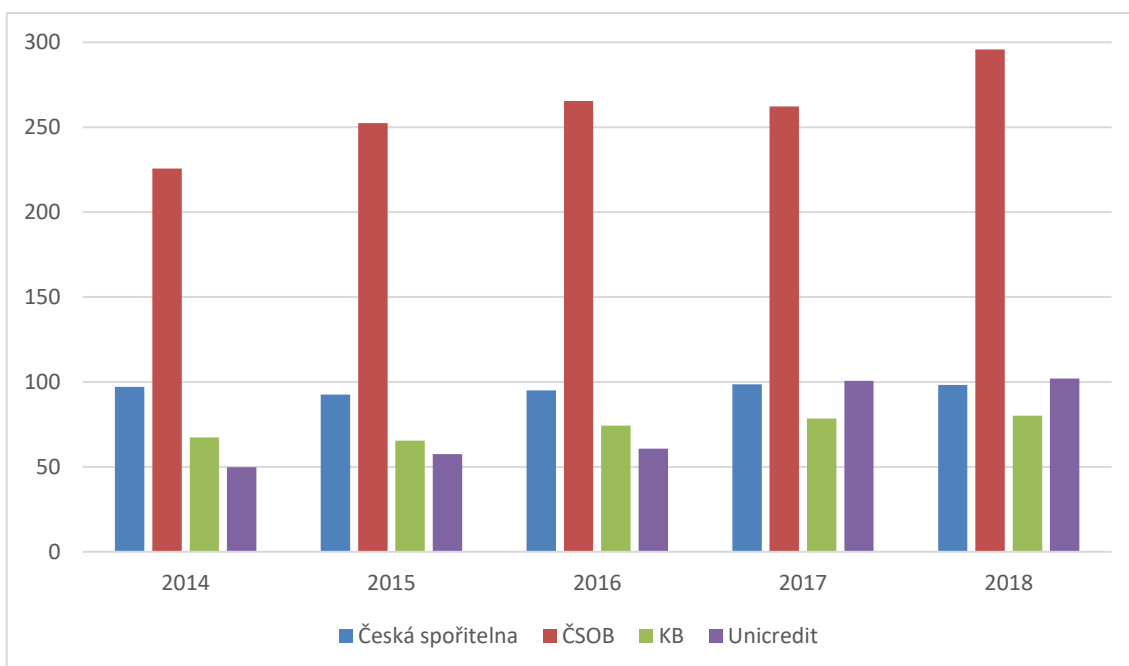
Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [31-40, 46-50, 56-60]

Hodnota nákladové intenzity se u všech bank pohybovala nad hodnotou 800 000 Kč na zaměstnance, kromě roku 2014, kde byla hodnota KB 795 500 Kč a hodnota České spořitelny byla rovna 800 000 Kč. Nákladová intenzita v průběhu let u všech bank rostla, výjimkou byla ČSOB, kde hodnota klesla mezi lety 2014 a 2015 téměř o 100 000 Kč. Nejvyšší nákladovou intenzitu ve všech letech zaznamenala Unicredit, v roce 2015 se hodnota přehoupla přes 1 000 000 Kč a v roce 2018 se nákladová intenzita rovnala 1 092 000 Kč na zaměstnance.

5.6 Porovnání ukazatele tržní hodnoty firmy

V této podkapitole bude porovnáván ukazatel čistého zisku na akcii (EPS) neboli rentabilita kmenové akcie mezi velkými bankami. Při výpočtu bude použit čistý zisk po zdanění, objem prioritních akcií a počet kmenových akcií. Aby byl počet kmenových akcií u jednotlivých bank srovnatelný, byly všechny kmenové akcie přepočteny na nominální hodnotu 100 Kč.

Graf 7 Ukazatel čistého zisku na akcii velkých bank v letech 2014-2018

Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [31-40, 46-50, 56-60]

Z grafu 7 je patrné, že ve srovnání EPS jasně vítězí ČSOB, ve všech pěti letech převyšovala ostatní velké banky o více než 100 Kč na akcii. Tento rozdíl byl způsoben přepočtem akcií všech bank na jednu nominální hodnotu, zatímco u ostatních bank byla nominální hodnota vyšší nebo rovna 100 Kč, u ČSOB se nominální hodnota rovnala 20 Kč, a tak byl počet akcií vydělen pěti. V letech 2014-2016 vykazovala nejnižší hodnotu EPS Unicredit, ta však v roce 2017 stoupla rovnou na druhé místo. Od roku 2017 drží nejnižší hodnotu EPS KB, EPS má však jen o 20 Kč na akcii nižší než Česká spořitelna a Unicredit. Velmi vyrovnaný vývoj ve všech letech předvedla Česká spořitelna, jejíž hodnota EPS se pohybovala mezi 92,5-98,5 Kč na akcii.

6 Výkonnost malých bank

Tato kapitola se zabývá porovnáním hodnot finančních ukazatelů čtyřech vybraných malých bank v letech 2014-2018. Vybranými bankami jsou Sberbank a. s. (Sberbank), Equa bank a. s. (Equa bank), Banka Creditas a. s. (Banka Creditas) a Air bank a. s. (Air bank). Potřebné informace jsou převzaty z výročních zpráv zveřejněných samotnými bankami. Hodnoty ukazatelů jsou vypočítány či převzaty z individuálních údajů o bankách.

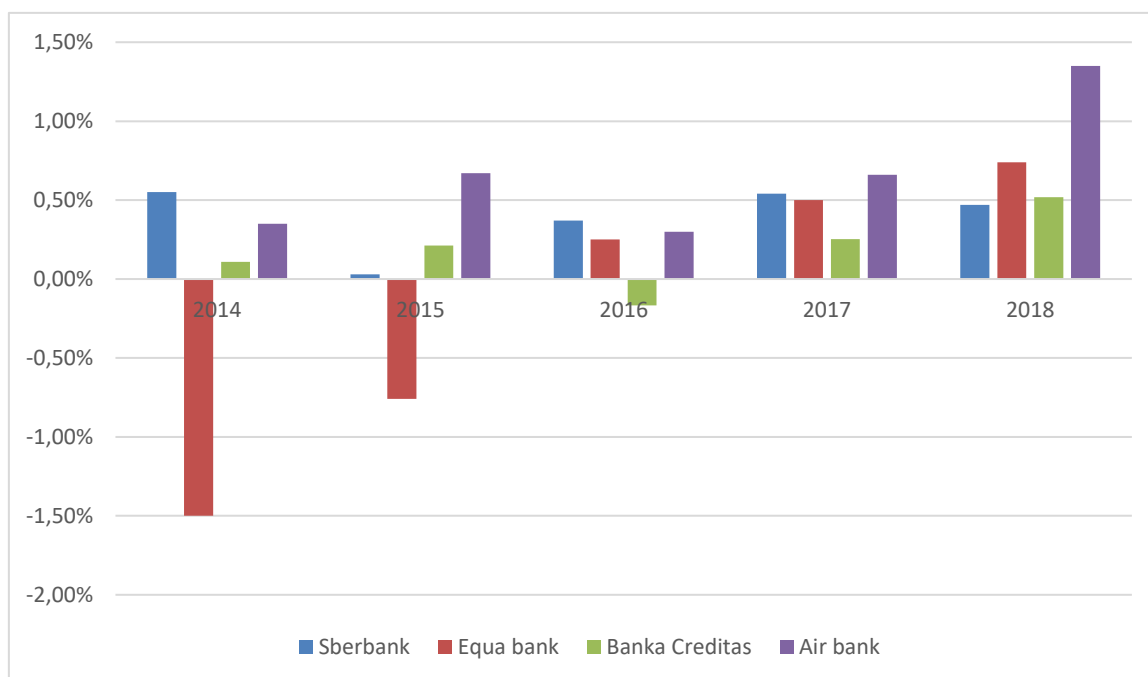
6.1 Porovnání rentability

Tato podkapitola se zabývá rentabilitou průměrných aktiv (ROAA) a rentabilitou průměrného kapitálu (ROAE).

6.1.1 ROAA

Graf 8 vyobrazuje porovnání rentability průměrných aktiv malých bank v letech 2014-2018.

Graf 8 Rentabilita průměrných aktiv malých bank v letech 2014-2018

Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [21-30, 41-45, 51-55]

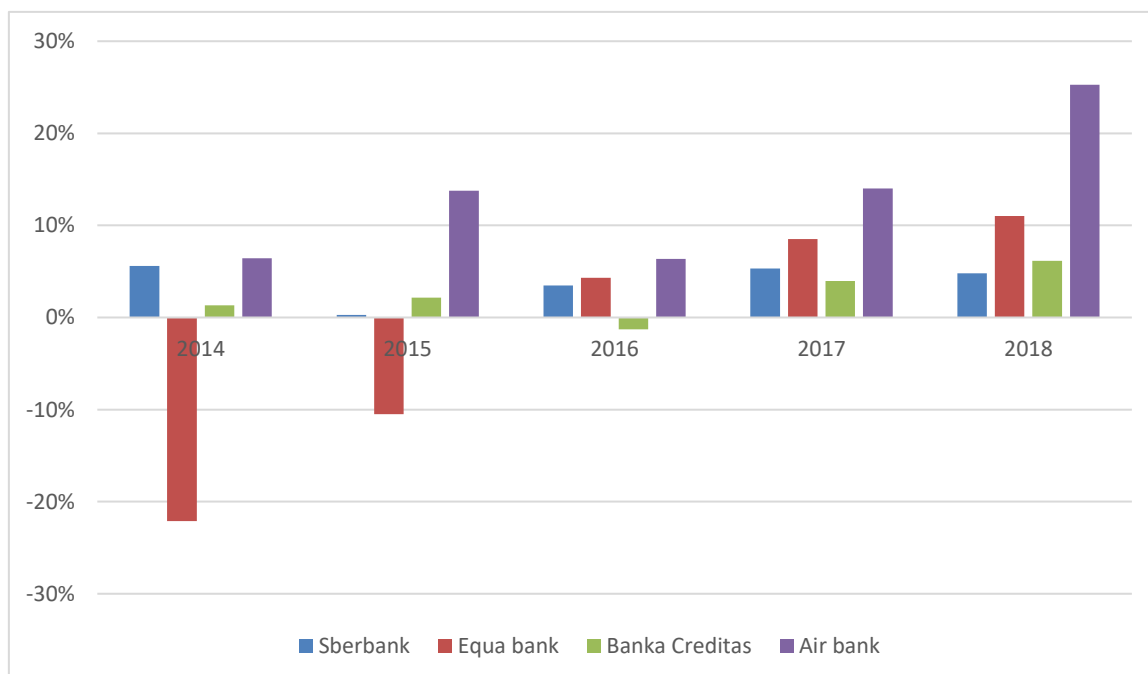
Nejdramatičtější vývoj ukazatele ROAA se odehrál u Equa bank, kdy v letech 2014-2015 byla ROAA hluboko v minusových hodnotách, což bylo způsobeno

hospodářskou ztrátou banky. Od roku 2016 však Equa bank začala vykazovat zisk a ROAA stoupla do kladných hodnot a v roce 2018 Equa bank dosáhla dokonce druhé nejvyšší hodnoty, 0,74 %. Další bankou, která hospodařila se ztrátou a zaznamenala tak minusové hodnoty ROAA, byla Creditas v roce 2016. Kromě tohoto roku však banka vždy měla kladné hodnoty ROAA, které rok od roku stoupaly. Nejvyšší hodnotu tedy zaznamenala v roce 2018, kdy se ROAA vyšplhala k 0,52 %. Ve Sberbank se v průběhu pěti let pravidelně střídal pokles a růst ROAA, ale nikdy neklesla na zápornou hodnotu. Nejčastěji se hodnota ROAA u Sberbank pohybovala okolo 0,5 %. Nejlépe si v porovnání s ostatními bankami, co se ukazatele ROAA týče, vedla Air bank. Především na přelomu roku 2017 a 2018, kdy zaznamenala růst o 0,7 %.

6.1.2 ROAE

Porovnání rentability průměrného kapitálu Tier 1 malých bank v letech 2014-2018 ukazuje graf 9.

Graf 9 Rentabilita průměrného kapitálu Tier 1 malých bank v letech 2014-2018

Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [21-30, 41-45, 51-55]

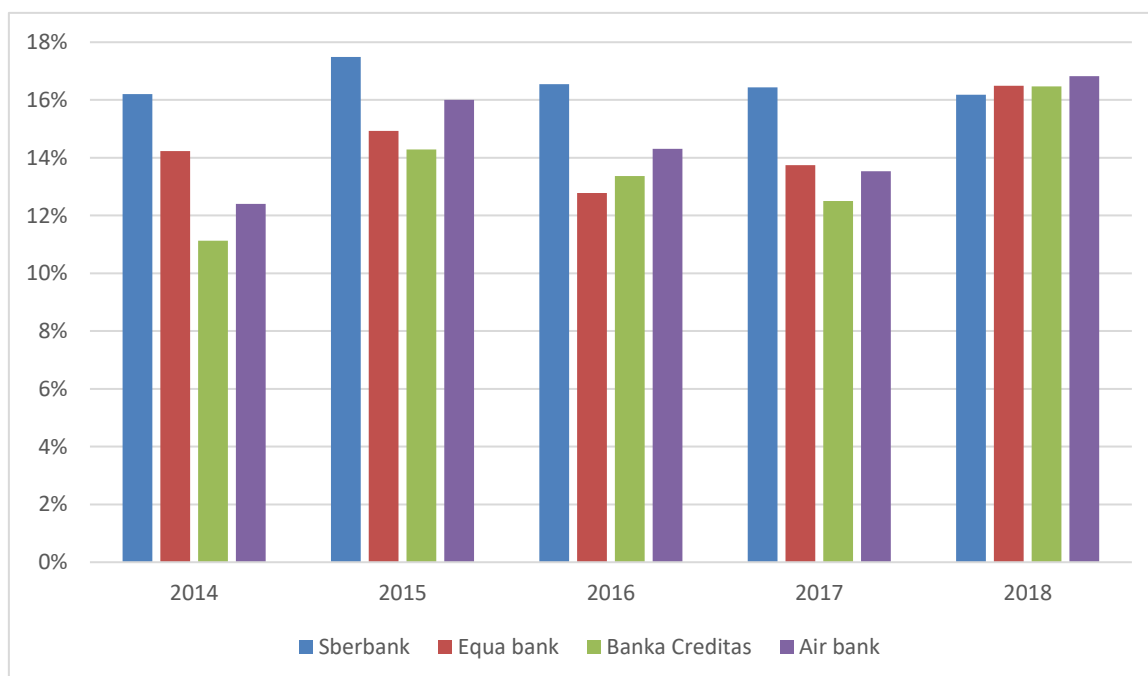
Při pohledu na graf 9 ROAA a ROAE je patrné, že grafy jsou si velice podobné. To znamená, že celková aktiva a kapitál Tier 1 jsou u všech malých bank zhruba ve stejném poměru a hodnotu ukazatele tedy určuje především čistý zisk.

Equa bank tedy i ve vývoji ukazatele ROAE předvedla nejdramatičtější nárůst hodnot, z -22,11 % v roce 2014 stoupla hodnota ROAE v roce 2018 na 11,03 %. Vývoj ROAE u Sberbank v porovnání s ROAA neobsahoval tak velké výkyvy. ROAE u Creditas se v letech 2014-2015 pohybovala v nízkých kladných hodnotách. V roce 2016 dokonce klesla na -1,3 %. Od roku 2017 však stoupá, v roce 2018 byla hodnota ROAE 6,16 %. Air bank měla všech pět let nejvyšší hodnotu ROAE, která se v roce 2018 vyšplhala na 25,27 %.

6.2 Porovnání ukazatele kapitálové přiměřenosti

Kapitálová přiměřenost není ukazatelem, který je jen doporučeno udržovat v kladných hodnotách, je přímo podmínkou fungování banky trvale zajistit minimální stanovenou hranici kapitálové přiměřenosti. Tato hranice je stanovena na 8 %.

Graf 10 Kapitálová přiměřenost malých bank v letech 2014-2018

Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [21-30, 41-45, 51-55]

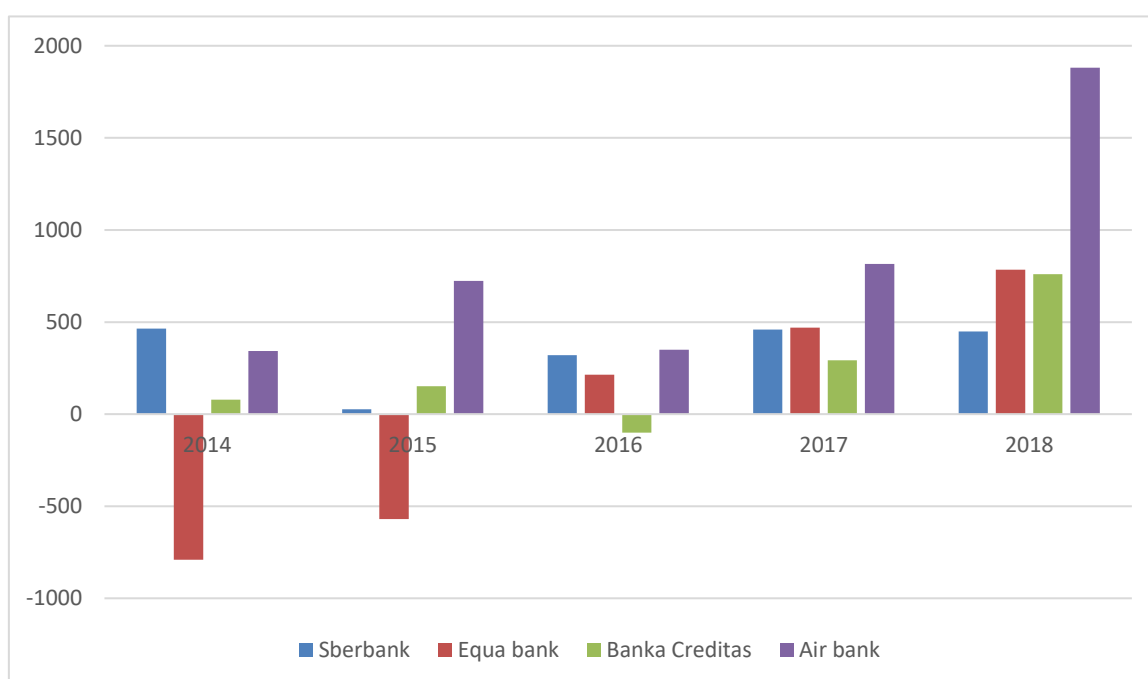
Z grafu 10 je patrné, že žádná z vybraných bank nemá problém s udržením kapitálové přiměřenosti nad hranicí 8 %. Nejnižše se dostala Banka Creditas v roce

2014, a to na hodnotu 11,13 %. V následujících letech už se hodnoty kapitálové přiměřenosti všech bank nedostaly pod hranici 12 %. Nejvyšší kapitálovou přiměřenost v letech 2014-2018 vykazovala Sberbank. V roce 2018 byla hodnota kapitálové přiměřenosti všech bank velice vyrovnaná. Všechny čtyři banky dosáhly dvojnásobku minimální stanovené hranice.

6.3 Porovnání ukazatele produktivity

V této podkapitole bude porovnána celková produktivita, což je čistý zisk po zdanění vycházející na jednoho zaměstnance banky.

Graf 11 Celková produktivita vybraných malých bank v letech 2014-2018, v tis. Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [21-30, 41-45, 51-55]

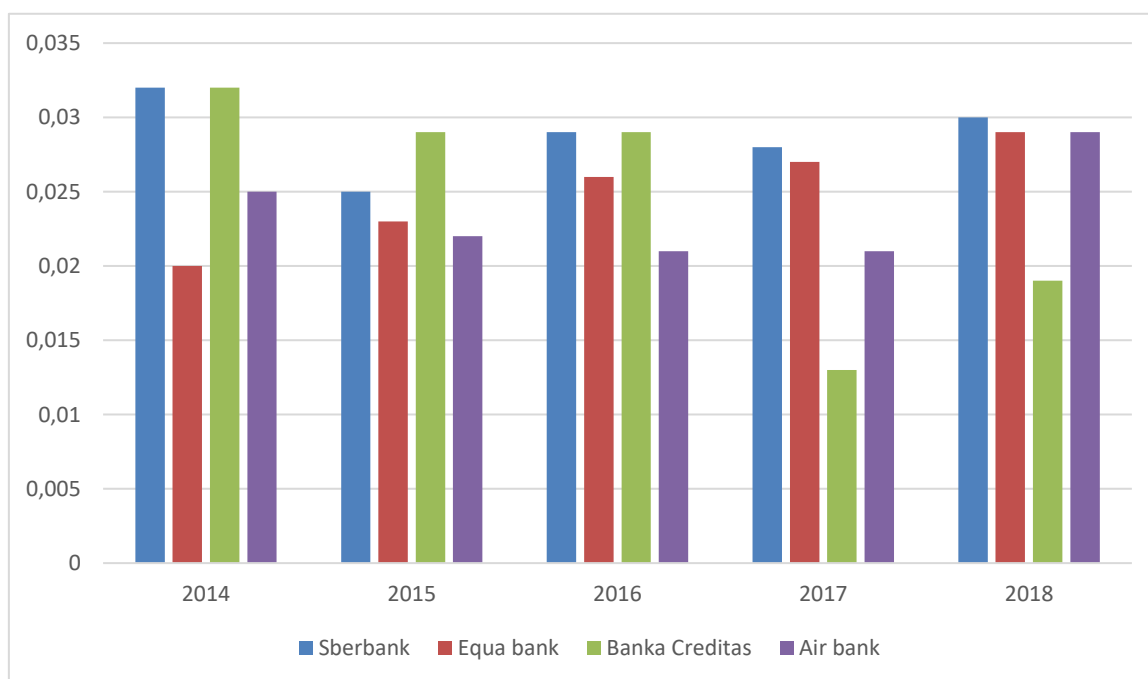
Graf 11 také připomíná graf ukazatelů, kde se pro výpočet používá čistý zisk po zdanění. Vzhledem k hospodářské ztrátě Equa bank v letech 2014-2015 je celková produktivita hluboko v záporných hodnotách. V roce 2016 se přehoupala do kladných hodnot a nepřestala stoupat ani v následujících letech, a tak v roce 2018 už byla druhá nejvyšší, 785 000 Kč na zaměstnance. Banka Creditas se v roce 2016 také dostala do záporných hodnot celkové produktivity, avšak v roce 2018 se vyšplhala na 700 000 Kč na pracovníka. Sberbank mimo roků 2015-2016, kdy nevykazovala tak vysoký zisk a tím pádem ani celkovou produktivitu, udržovala

hodnotu produktivity okolo 460 000 Kč na zaměstnance. Air bank si vedla v porovnání s vybranými malými bankami nejlépe, především v roce 2018, kdy zaznamenala více než dvojnásobnou hodnotu oproti druhé Equa bank, její celková produktivita se rovnala 1 881 000 Kč na zaměstnance. Obrovský skok hodnoty celkové produktivity Air bank byl způsoben především zvýšením čistého zisku o 139 % v roce 2018 oproti roku 2017. V tomto případě se prokázala důležitost používání pouze individuálních údajů, pokud by totiž byl při výpočtu použit čistý konsolidovaný zisk, hodnota celkové produktivity banky by naopak klesla.

6.4 Porovnání ukazatele aktivity

Porovnání obrátu celkových aktiv malých bank v letech 2014-2018 vyobrazuje graf 12.

Graf 12 Obrát celkových aktiv vybraných malých bank v letech 2014-2018

Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [21-30, 41-45, 51-55]

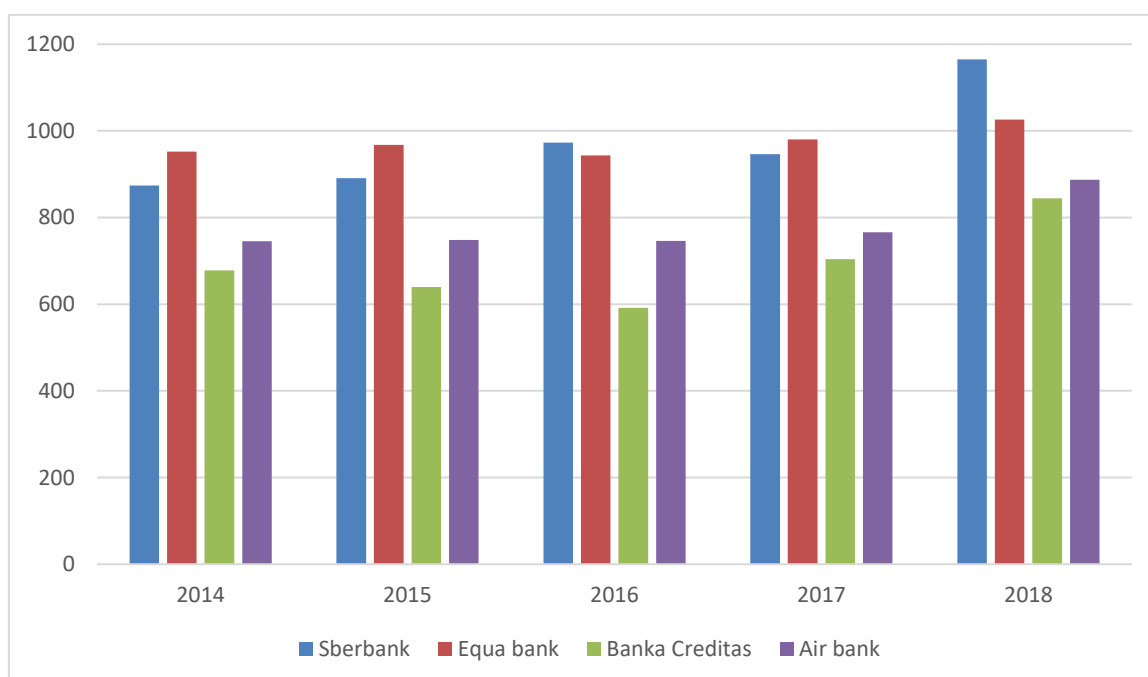
Sberbank měla v roce 2014 nejvyšší obrát celkových aktiv s hodnotou 0,032, který v roce 2015 prudce poklesl na hodnotu 0,025, v roce 2016 vzrostl na 0,029, v roce 2017 klesl o jednu tisícinu a v roce 2018 se vyšplhal na hodnotu 0,03. Výrazný růst v průběhu pěti let vykázala Equa bank, která začala v roce 2014 na hodnotě 0,02, každý rok však mírně rostla, a tak se v roce 2018 hodnota jejího obrátu celkových aktiv rovnala 0,029. Air bank v roce 2014 vykázala hodnotu 0,025, v letech 2015-

2017 klesla i pod tuto hodnotu, ve všech letech však dokázala udržet obrat celkových aktiv nad hladinou 0,02 a v roce 2018 vzrostl obrat celkových aktiv na 0,029. Nejhuře si, co se obratu celkových aktiv týče, vedla Banka Creditas, která sice v roce 2014 zaznamenala nejvyšší obrat celkových aktiv, spolu se Sberbank, v roce 2015 klesl na 0,029, na stejné hodnotě zůstal i následující rok, v roce 2017 se však propadl na 0,013 a v roce 2018 stoupl na 0,019, Banka Creditas tedy předvedla nejdramatičtější vývoj.

6.5 Porovnání ukazatele nákladové intenzity

Porovnání nákladové intenzity malých bank v letech 2014-2018 je vyobrazeno na grafu 13.

Graf 13 Nákladová intenzita vybraných malých bank v letech 2014-2018

Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [21-30, 41-45, 51-55]

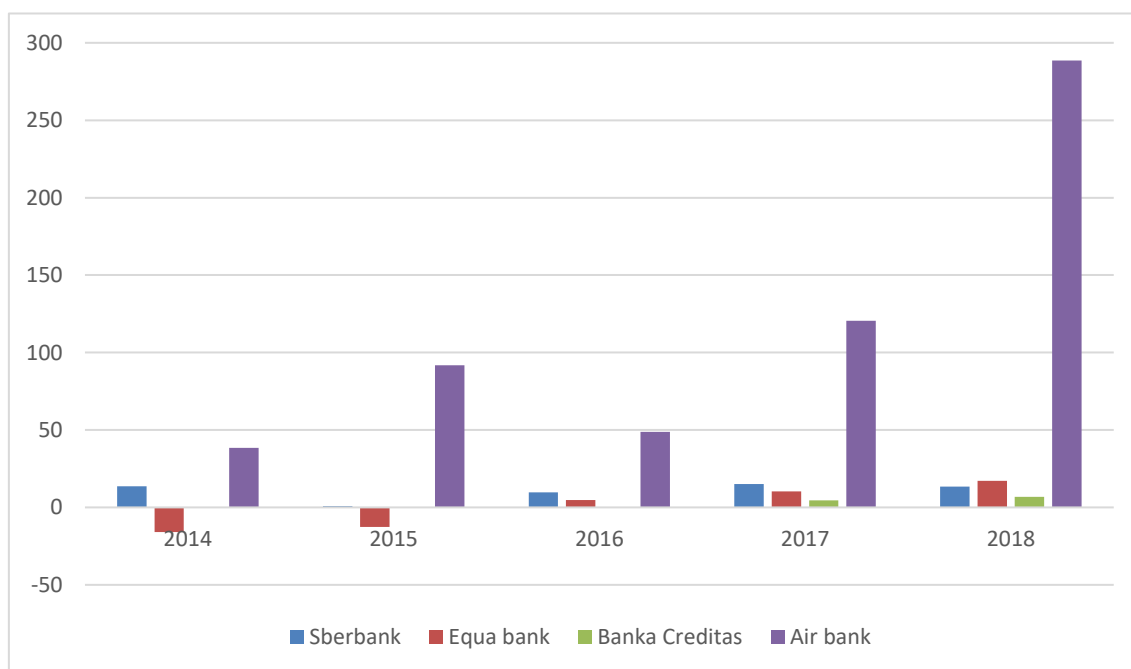
Nejvyšší nákladovou intenzitu v průběhu sledovaných pěti let měly Equa bank a Sberbank. Zatímco u Equa bank hodnota spíše stagnovala, Sberbank především mezi lety 2017 a 2018 rapidně vzrostla. Nákladová intenzita u Equa bank se v letech 2014-2018 pohybovala v hodnotách mezi 943 000-1 026 000 Kč, nejvyšší hodnotu zaznamenala v roce 2018. Hodnota nákladové intenzity Sberbank mezi lety 2014-2016 mírně rostla, v roce 2017 dokonce lehce poklesla, následně však prudce vzrostla z 946 000 Kč na zaměstnance v roce 2017 na 1 165 000 Kč na zaměstnance

v roce 2018. Nejnižší hodnotu držela až do roku 2017 Banka Creditas, kdy se držela výrazně pod 800 000 Kč, v roce 2018 však vzrostla o 140 000 Kč, a tak překročila hranici 800 000 Kč. Také Air bank zůstávala až do roku 2017 pod hladinou 800 000 Kč, ale v roce 2018 už se její nákladová intenzita rovnala 887 000 Kč.

6.6 Porovnání ukazatele tržní hodnoty firmy

V této podkapitole bude porovnáván ukazatel čistého zisku na akcii (EPS) neboli rentabilita kmenové akcie mezi malými bankami. Aby byl počet kmenových akcií u jednotlivých bank srovnatelný, byly všechny kmenové akcie přepočteny na nominální hodnotu 100 Kč.

Graf 14 Ukazatel čistého zisku na akcii malých bank v letech 2014-2018

Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [21-30, 41-45, 51-55]

Ve srovnání ukazatele EPS na grafu 14 vyčnívá Air bank, která jasně převyšuje ostatní malé banky, markantní rozdíl byl pozorován v roce 2018, kdy Air bank převyšovala svou hodnotou zbylé tři banky o více než 250 Kč na akcii. Důvodem je nejen o poznání nižší počet kmenových akcií i po přepočtení na stejnou nominální hodnotu, ale také mnohem vyšší čistý zisk. Stejně jako u předchozích ukazatelů, kde se pro výpočet používá čistý zisk, vykazala Equa bank v letech 2014-2015 zápornou hodnotu, avšak v následujících letech byla svou hodnotou EPS velmi blízko Sberbank a v roce 2018 ji dokonce převýšila. Nejde si nevšimnout, že v grafu chybí

EPS Banky Creditas v letech 2014-2016, důvodem je fakt, že Creditas se stala bankou a emitovala své akcie až v roce 2017, do té doby byla záložnou.

7 Porovnání výkonnosti malých a velkých bank

V této kapitole budou porovnány hodnoty finančních ukazatelů z předešlých dvou kapitol mezi skupinou malých a velkých bank. Cílem této kapitoly je určit, zda jsou výkonnější velké či malé banky a zároveň porovnat banky s celým bankovním sektorem.

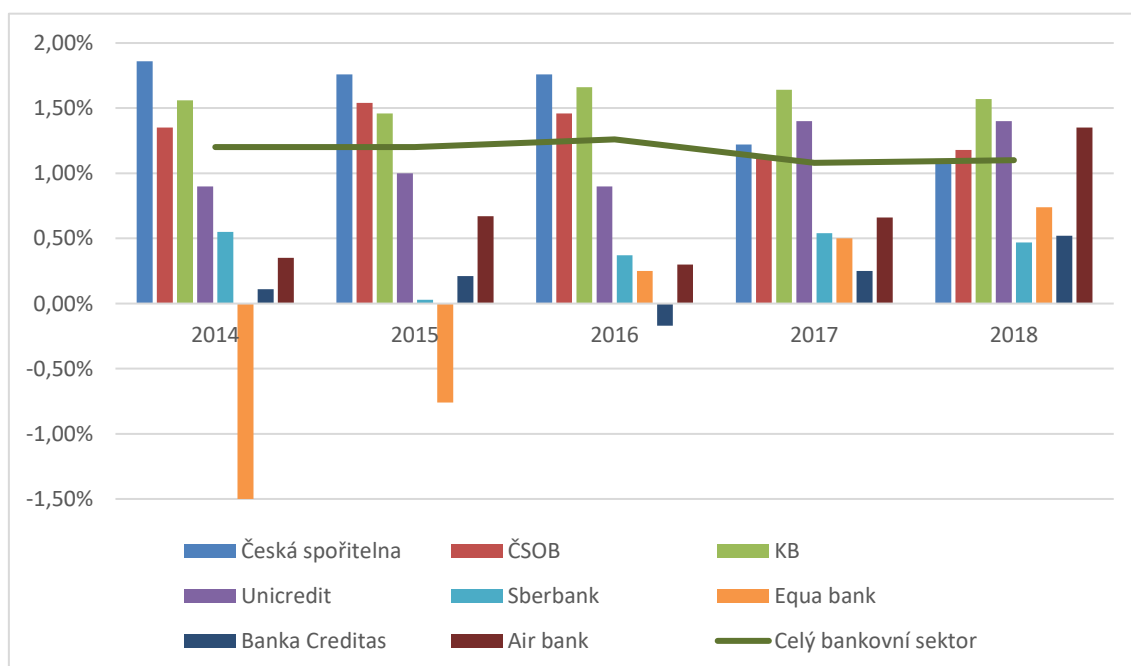
7.1 Porovnání rentability

Tato podkapitola se zabývá rentabilitou průměrných aktiv (ROAA) a rentabilitou průměrného kapitálu (ROAE).

7.1.1 ROAA

Srovnání rentability průměrných aktiv malých a velkých bank s celkovým bankovním sektorem v letech 2014-2018 ukazuje graf 15.

Graf 15 Ukazatel rentability průměrných aktiv u malých a velkých bank v letech 2014-2018

Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [15, 21-60]

Při pohledu na srovnání ROAA u malých a velkých bank je patrné, že velké banky mají o poznání vyšší hodnoty ukazatele než velké banky. Nejlépe z malých bank je na tom Air bank, která je z malých bank tou největší. Hodnota ROAA u Air bank v průběhu pěti let vzrostla natolik, že v roce 2018 měla ze všech osmi

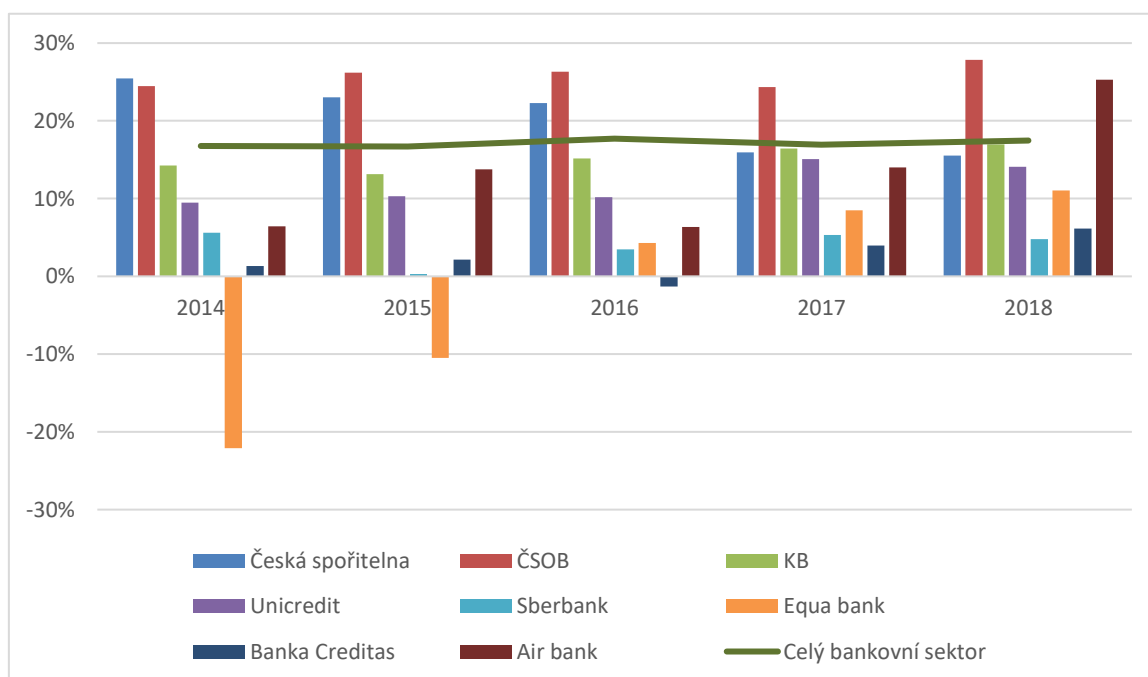
porovnávaných bank třetí nejvyšší hodnotu. Z velkých bank jen Unicredit bank klesla s hodnotou ROAA pod 1 %, a to pouze v letech 2014 a 2016. Naproti tomu z malých bank se jen Air bank podařilo přehoupnout přes hodnotu 1 %, a to jen v roce 2018. U malých bank byl úspěch, pokud se udržely v kladných hodnotách. Co se ukazatele ROAA týče tedy jasně vítězí velké banky.

Při pohledu na průměrnou hodnotu celého bankovního sektoru je patrné, že malé banky jsou jasně pod tímto průměrem, až na Air bank v roce 2018. Z velkých bank se nad průměrnou hodnotou celého bankovního sektoru držely všech pět let Česká spořitelna, ČSOB i KB. Od roku 2017 se nad touto hodnotou pohybuje i Unicredit.

7.1.2 ROAE

Graf 16 porovnává rentabilitu průměrného kapitálu Tier 1 malých a velkých bank s celkovým bankovním sektorem v letech 2014-2018.

Graf 16 Rentabilita průměrného kapitálu Tier 1 malých a velkých bank v letech 2014-2018

Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [15, 21-60]

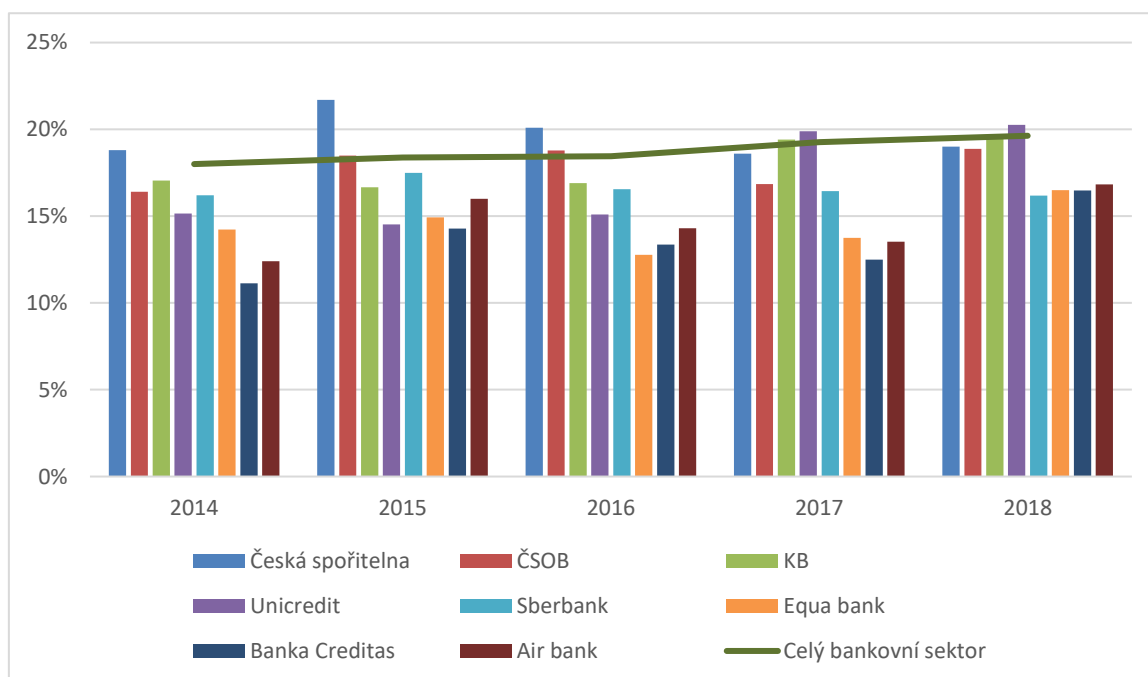
ČSOB po celých pět let oscilovala okolo 25 %, kromě roku 2014 měla vždy nejvyšší hodnotu. Hodnota ROAE u České spořitelny v letech 2014-2016 také přesahovala 20 %, která však v posledních dvou letech klesla na úroveň zbylých dvou velkých bank. Nejlépe z malých bank si bez pochyby vedla Air bank, jejíž hodnota ROAE v roce

2018 vzrostla na 25,27 % a byla tak druhou nejvyšší ze všech osmi bank. Ostatní malé banky však zdaleka nevykazovaly tak vysoké hodnoty ROAE. Equa bank dokonce klesla s hodnotou ROAE v prvních dvou letech výrazně do záporných hodnot. Velké banky vykazují tedy výrazně vyšší výnosnost průměrného kapitálu. Hodnotě ROAE celého bankovního sektoru malé banky nestačily, výjimkou byla znovu Air bank, která v roce 2018 zaznamenala hodnotu ROAE o více než 7 % vyšší, než byl průměr celého bankovního trhu. Nad hladinou ROAE celého bankovního sektoru se ve všech letech podařilo udržet jen ČSOB, Česká spořitelna měla vyšší hodnotu, než byl celkový průměr pouze v letech 2014-2016.

7.2 Porovnání ukazatele kapitálové přiměřenosti

Porovnání kapitálové přiměřenosti malých a velkých bank s celým bankovním sektorem v letech 2014-2018 je vyobrazeno na grafu 17.

Graf 17 Ukazatel kapitálové přiměřenosti u malých a velkých bank v letech 2014-2018

Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [14, 21-60]

U ukazatele kapitálové přiměřenosti není rozdíl mezi velkými a malými bankami nijak propastný. Ovšem kromě let 2014-2016, kdy kapitálová přiměřenost malé banky Sberbank převýšila hodnotu kapitálové přiměřenosti minimálně jedné velké banky, vykazovaly všechny čtyři velké banky hodnoty vyšší než banky malé. V roce

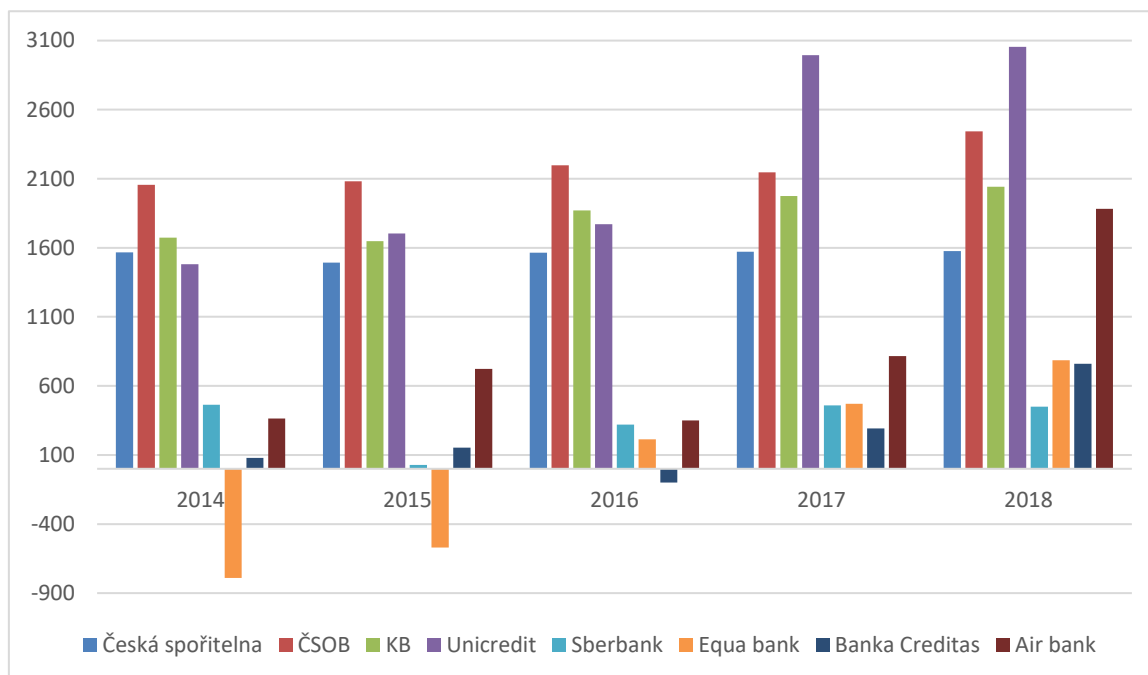
2018 mají všechny čtyři velké banky téměř stejnou hodnotu, stejně tak je tomu u malých bank, avšak hodnota kapitálové přiměřenosti je přibližně o 4 % menší, než u velkých bank. Z porovnání tedy vyplývá, že i hodnota ukazatele kapitálové přiměřenosti je vyšší u velkých bank. Nejdůležitější je ovšem fakt, že jak malé, tak velké banky udržují hodnotu kapitálové přiměřenosti s patrnými rezervami nad hladinou 8 %.

Hodnota ukazatele kapitálové přiměřenosti celého bankovního sektoru byla ve všech letech dost vysoká a měla tendenci rok od roku mírně stoupat. Nad tuto hodnotu se podařilo vyšplhat jen velkým bankám, a to jen v některých letech. První tři roky to byla Česká spořitelna, v letech 2015-2016 také ČSOB, v roce 2017 se to naopak podařilo KB a Unicredit a v roce 2018 už nad touto hodnotou byla pouze Unicredit.

7.3 Porovnání ukazatele produktivity

Hodnoty celkové produktivity malých a velkých bank v letech 2014-2018 jsou porovnány v grafu 18.

Graf 18 Ukazatel celkové produktivity u malých a velkých bank v letech 2014-2018, v tis. Kč

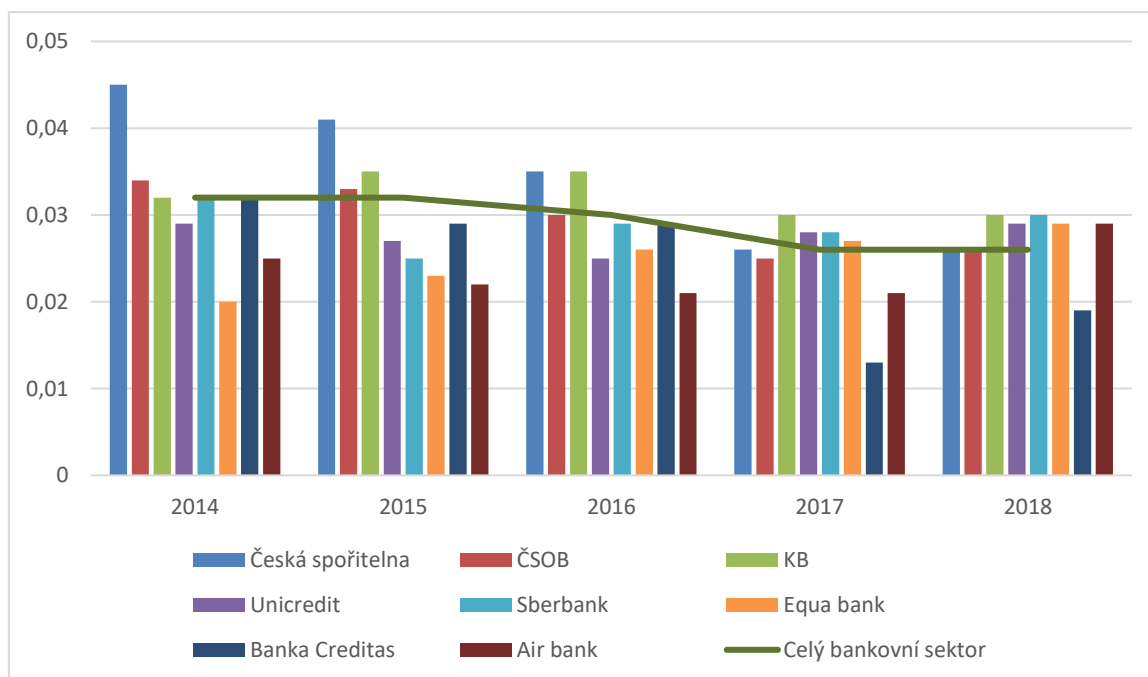
Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [21-60]

Ukazatel celkové produktivity ukázal opět převahu velkých bank. Zatímco velké banky pravidelně vykazovaly celkovou produktivity okolo nebo i výrazně nad hranicí 1 500 000 Kč na zaměstnance, z malých bank se jen výjimečně některé dostaly přes hranici 500 000 Kč. V roce 2018 celková produktivita Air bank vzrostla na hodnotu 1 853 000 Kč na zaměstnance, a tak nejen udržela krok s velkými bankami, ale dokonce vykazovala hodnotu vyšší než Česká spořitelna. Jak již bylo zmíněno v porovnání celkové produktivity u malých bank, tento ohromný skok hodnoty celkové produktivity Air bank byl způsoben především zvýšením čistého zisku o 139 % v roce 2018 oproti roku 2017.

7.4 Porovnání ukazatele aktivity

Srovnání obrátu celkových aktiv malých a velkých bank s celým bankovním sektorem v letech 2014-2018 ukazuje graf 19.

Graf 19 Obrát celkových aktiv u malých a velkých bank v letech 2014-2018

Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [13, 16, 21-60]

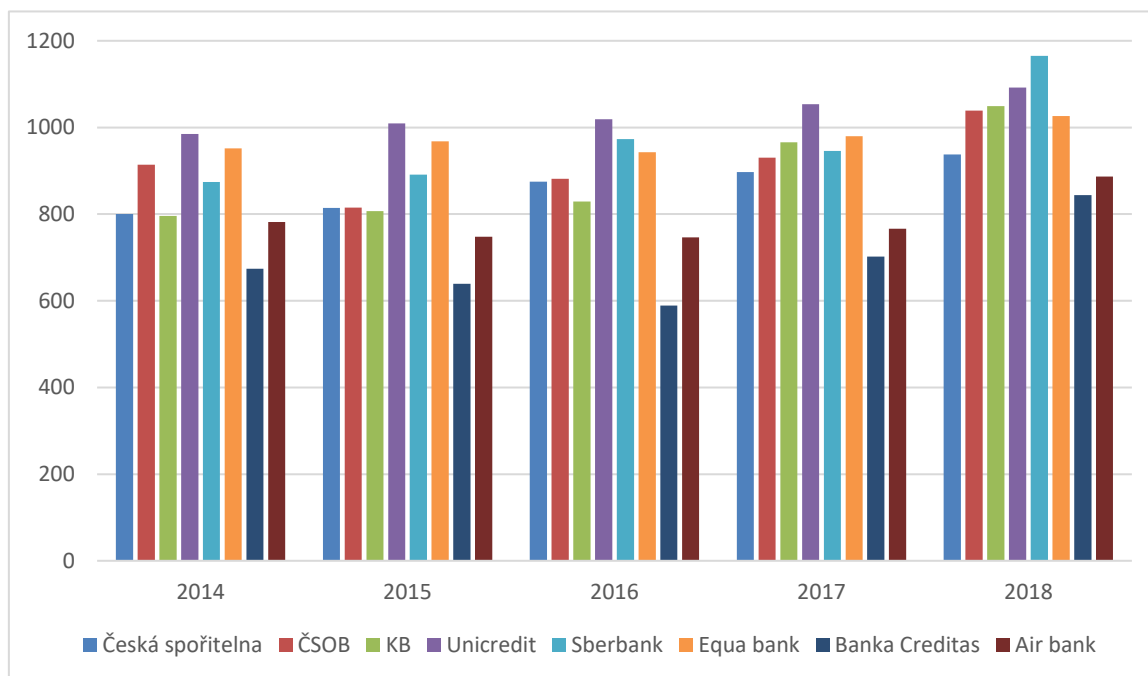
V letech 2014-2015 Česká spořitelna výrazně převyšovala ostatní banky, postupně však její obrát celkových aktiv klesal. V letech 2014-2016 byly dva nejvyšší obráty stále v zastoupení velkých bank, i když Unicredit byla s hodnotou obrátu celkových aktiv níže než některé malé banky. Ve vztahu k ukazateli obrátu celkových aktiv tedy velké banky malé banky nepřevyšují, jsou spíše vyrovnané.

Hodnota obrátu celkových aktiv celého bankovního sektoru měla klesající vývoj. V prvním roce měly vyšší hodnotu jen dvě velké banky, Česká spořitelna a ČSOB, zatímco u dvou malých bank, Sberbank a Banky Creditas, se hodnota rovnala průměru celého bankovního sektoru. V roce 2015 vykázaly vyšší hodnotu než celý bankovní sektor pouze tři velké banky, Česká spořitelna, ČSOB a KB. V posledních dvou letech však průměr celého bankovního trhu klesl na hodnotu 0,026, to mělo za následek, že v roce 2017 už zaznamenaly nižší hodnotu jen tři banky, a to velká banka ČSOB a dvě malé banky Air bank a Banka Creditas. A v roce 2018 vykázaly, až na ČSOB, která se svou hodnotou rovnala celému bankovnímu sektoru, a Banku Creditas, která byla se svou hodnotou hodně pod průměrem, všechny banky vyšší hodnotu, než byl celkový průměr bankovního sektoru.

7.5 Porovnání nákladové intenzity

V této podkapitole bude porovnána nákladová intenzita malých a velkých bank, jejíž hodnoty jsou vyobrazeny na grafu 20.

Graf 20 Nákladová intenzita u malých a velkých bank v letech 2014-2018, v tis. Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [21-60]

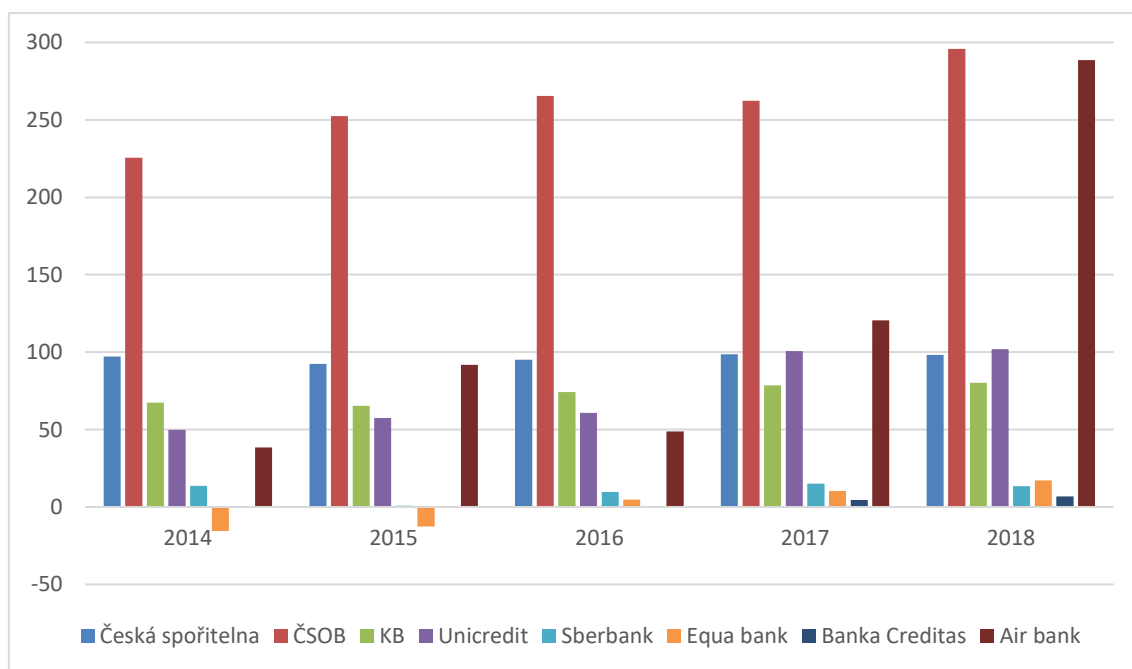
V letech 2014-2017 vykazovala nejvyšší hodnotu nákladové intenzity Unicredit, která se řadí mezi velké banky. V roce 2018 byla zaznamenána nejvyšší nákladová

intenzita u malé banky Sberbank. Malé banky Creditas a Air bank měly ve všech letech nejnižší hodnoty ze všech porovnávaných bank. Zatímco zbylé dvě malé banky se téměř vždy s nákladovou intenzitou držely v top čtyřce. Velké banky mezi sebou byly více vyrovnané, až na banku Unicredit. Pokud by se velké banky mezi sebou zprůměrovaly a taktéž i malé, mírně vyšší hodnotu by vykazovaly velké banky. To znamená, že malé banky mají sice menší počet zaměstnanců, ale ještě menší personální náklady.

7.6 Porovnání ukazatele tržní hodnoty firmy

V této podkapitole budou porovnány hodnoty čistého zisku na akcii (EPS) mezi malými a velkými bankami.

Graf 21 Ukazatel čistého zisku na akcii u malých a velkých bank v letech 2014-2018

Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [21-60]

Ve srovnání EPS na grafu 21 mají vyšší hodnoty velké banky, především ČSOB, která byla všech pět let vždy na prvním místě. Zásluhou Air bank však malé banky dokázaly držet tempo s velkými, Air bank zaznamenala v letech 2017-2018 druhou nejvyšší hodnotu ze všech bank, v roce 2018 jí nechybělo mnoho k tomu, aby předehnila i ČSOB. Zbylé tři velké banky se svými hodnotami příliš nelišily a ostatní tři malé banky převyšovaly alespoň o 50 Kč na akcii.

8 Shrnutí

Ve srovnání ROAA velkých bank si nejlépe stála KB, která držela hodnotu ROAA stabilní, a tak se v průběhu let vyšplhala na první místo mezi velkými bankami. Unicredit v průběhu pěti let předvedla značný růst, zatímco v roce 2014 se řadila spíše ke středním bankám v roce 2018 se alespoň podle výše zisku řadí mezi velké banky, tento růst je viditelný také na hodnotě ROAA, která byla v letech 2014-2016 pod hodnotou 1 %, ovšem od roku 2017 předběhla dvě větší banky ČSOB a Českou spořitelnu. Hodnoty ROAA u ČSOB a České spořitelny totiž během pěti let poklesly. Porovnání hodnot ROAE ukázalo jasnou převahu ČSOB, která nevykázala v žádném roce velké výkyvy, avšak oproti roku 2014 byla hodnota ROAE v roce 2018 o 3,35 % vyšší. Unicredit stejně jako u ukazatele ROAA v letech 2017-2018 vzrostla s hodnotou ROAE na hladinu, kde mohla konkurovat dvěma velkým bankám. Avšak v ukazateli ROAE to byly dvě velké banky KB a Česká spořitelna. Nejvyšší hodnotu kapitálové přiměřenosti zaznamenala Česká spořitelna v roce 2015, a to 21,70 %. Česká spořitelna v průběhu pěti let přestala vyčnívat, a tak v roce 2018 byly všechny čtyři velké banky vyrovnané, ačkoli nejvyšší hodnotu vykázala Unicredit. Ve srovnání celkové produktivity je jasným vítězem Unicredit, která od roku 2014, kdy měla nejnižší produktivitu jen 1 482 000 Kč na zaměstnance, zvedla hodnotu celkové produktivity v roce 2018 na 3 054 000 Kč na zaměstnance a překonala tak druhou ČSOB o více než 500 000 Kč na zaměstnance. Za tímto zřetelným růstem celkové produktivity u Unicredit stojí dvojnásobné zvýšení zisku, ten ovlivnil také hodnotu dalších finančních ukazatelů, kde se při výpočtu používá čistý zisk. Celková produktivita ČSOB i KB také vzrostla, ovšem jen mírně. Nejhůře v tomto srovnání dopadla Česká spořitelna, která všech 5 let oscilovala okolo hodnoty 1 500 000 Kč na zaměstnance. Obrat celkových aktiv kromě výrazného poklesu hodnoty u České spořitelny neposkytl žádný zajímavý vývoj, velké banky byly v letech 2017-2018 poměrně vyrovnané. Nejlépe z tohoto porovnání vyšla KB, u které sice hodnota obratu celkových aktiv mírně klesla, avšak ve všech pěti letech se udržela nad hladinou 0,03. Období 2014-2018 ukončila s nejnižší hodnotou obratu celkových aktiv ČSOB spolu s Českou spořitelnou. Nejvyšší hodnotu nákladové intenzity ve všech letech zaznamenala Unicredit, tato hodnota pravidelně rostla. Zbylé tři banky

byly celkem vyrovnané, především v letech 2015-2016. Nejvyšší hodnotu EPS vykazala ČSOB, převýšila ostatní velké banky o více než 100 Kč na akcii ve všech pěti letech.

Při pohledu na srovnání všech sedmi ukazatelů se dá konstatovat, že největší pokrok zaznamenala Unicredit, která se dvojnásobným zvýšením zisku zařadila mezi velké banky, zároveň však vykazuje nejvyšší personální náklady na jednoho zaměstnance. Zbylé banky byly docela vyrovnané, avšak nejlépe si z nich vedla Česká spořitelna. Ostatní velké banky jsou si navzájem velmi silnými konkurenty a každá dokázala získat prvenství alespoň v jednom ze zkoumaných ukazatelů.

Při porovnání ukazatele ROAA u malých bank vykazala nejvyšší hodnotu Air bank, mezi roky 2017 a 2018 vzrostla její hodnota o 0,7 %. Největší růst však zaznamenala Equa bank, která z původní hodnoty -1,5 % v roce 2014 vystoupala na 0,74 %, tento dramatický vývoj byl způsoben markantním zvýšením hospodářského výsledku banky. Ze zbylých dvou malých bank si vedla lépe Sberbank, protože Banka Creditas také jeden rok hospodařila se ztrátou, a tak měla minusovou hodnotu ROAA. Srovnání ROAE vykazalo velmi podobné výsledky jako ROAA, to bylo zapříčiněno tím, že zásadní vliv na hodnoty těchto ukazatelů má hospodářský výsledek bank, neboť jsou oba ukazatele počítány z čistého zisku. Nejlépe si tedy vedla Air bank, Equa bank opět zaznamenala největší růst a ze zbylých bank si vedla lépe Sberbank. Udržet se nad hranicí 8 % kapitálové přiměřenosti nebylo problémem ani pro malé banky. V roce 2018 všechny čtyři malé banky zaznamenaly velice vyrovnané hodnoty, pohybovaly se mezi 16,18-16,82 %. V předchozích čtyřech letech však vždy zaznamenala nejvyšší hodnotu Sberbank, druhé místo si střídaly Air bank a Equa bank, nejhůře z tohoto porovnání tedy vyšla Banka Creditas. Jelikož ukazatel celkové produktivity také zahrnuje čistý zisk bylo i porovnání tohoto ukazatele podobné ROAA a ROAE. Bezpochyby nejlépe vyšla ze srovnání Air bank, velký růst zaznamenala Equa bank, která opět přešla z výrazně záporných hodnot na hodnotu vysoko nad nulou. Ačkoli Banka Creditas vykazala v roce 2016 zápornou hodnotu v tomto porovnání dopadla lépe než Sberbank, neboť od roku 2014 do roku 2018 několikrát násobně vzrostla, zatímco Sberbank vykazala dokonce mírný pokles. V porovnání hodnot obrátu celkových aktiv zvítězila Sberbank, která kromě let 2015-2016, kdy měla druhý nejvyšší obrát celkových aktiv, byla vždy první. Nejhorší

vývoj obrátu celkových aktiv zaznamenala Banka Creditas, která měla nejvyšší hodnoty obrátu celkových aktiv v prvních třech letech, v roce 2017 však její obrát celkových aktiv prudce klesl, a to na méně než polovinu, nejmenší hodnoty měla také v roce 2018. Equa bank zaznamenala v tomto ukazateli pravidelný růst. Hodnota obrátu celkových aktiv u Air bank v porovnání s rokem 2014 v posledním roce vzrostla. Ve srovnání nákladové intenzity především v roce 2018 vévodila Sberbank, v předchozích čtyřech letech ji většinou úspěšně konkurovala Equa bank, která pravidelně zaznamenávala hodnotu nákladové intenzity nad 900 000 Kč na zaměstnance. Banky Creditas a Air bank byly vyrovnané. Ve srovnání EPS jasně vítězí Air bank, která v posledním roce převýšila ostatní malé banky o více než 250 Kč na akcii, prudký růst EPS v tomto roce byl způsoben především dvojnásobným zvýšením zisku. Porovnání EPS u ostatních malých bank komplikují chybějící údaje Banky Creditas v letech 2014-2016, kdy byla jen záložnou a neemitovala tak žádné akcie. Mimo Air bank předvedla růst také Equa bank, která se dokázala ze záporných hodnot v prvních dvou letech dostat se svou hodnotou EPS v roce 2018 na druhé místo. Hodnota EPS u Sberbank spíše stagnovala.

Celkově se dá říct, že nejlépe si z malých bank vedla Air bank, která roste takovým tempem, že brzy se začne řadit mezi střední banky. Největším vývojem prošla Equa bank, která přežila tříleté hospodaření se ztrátou a od roku 2017 také výrazně roste. I Banka Creditas mírně rostla, jediná z bank, která se svým hospodařením stagnovala, byla Sberbank, důležité ovšem je, že její hospodaření bylo vždy ziskové, kapitálovou přiměřenost držela vysoko, a tak má podmínky, při kterých se může vyvíjet.

V porovnání hodnot ROAA zaznamenaly větší hodnotu velké banky, avšak Air bank v roce 2018 měla hodnotu ROAA vyšší než dvě velké banky, Česká spořitelna a ČSOB. Průměrnou hodnotu ROAA celého bankovního sektoru překročily jen některé velké banky, z menších bank pak jen Air bank v roce 2018. Ve srovnání ROAE vykazovaly větší hodnoty opět velké banky, nicméně Air bank převýšila svou hodnotou ROAE některé velké banky již v roce 2015. V roce 2018 Air bank zaznamenala dokonce druhou nejvyšší hodnotu ROAE. V porovnání s celým bankovním sektorem se nad jeho průměrnou hodnotu ROAE dostaly každý rok maximálně dvě banky, v letech 2014-2016 to byly Česká spořitelna a ČSOB, v roce 2017 jen ČSOB a v roce 2018

banka ČSOB a Air bank, tedy jedna velká a jedna malá banka. Hodnoty ukazatele kapitálové přiměřenosti byla opět vyšší u velkých bank, ale rozdíl mezi velkými a malými bankami nebyl nijak propastný. Hodnota kapitálové přiměřenosti celkového bankovního sektoru byla velmi vysoká, ačkoli kapitálová přiměřenost u všech bank byla vysoko nad požadovanou minimální hranicí, vyšší hodnotu než celkový bankovní sektor měly vždy nanejvýš dvě banky a vždy to byly některé z velkých bank. V porovnání hodnot ukazatele celkové produktivity vykázaly výrazně vyšší hodnoty velké banky, velká banka s nejnižší celkovou produktivitou měla vždy hodnotu minimálně o 500 000 Kč větší než malá banka s nejnižší celkovou produktivitou. Tou velkou bankou s nejnižší produktivitou byla všech pět let Česká spořitelna, tu v roce 2018 převýšila malá banka Air bank. Obrat celkových aktiv na rozdíl od přechozích ukazatelů ukázal vyrovnané hodnoty, jak velkých, tak malých bank. Výrazně vyšší hodnotou vyčnívala pouze Česká spořitelna v prvních dvou letech. A výrazně nižší hodnotou vyčnívaly malé banky Air bank a Creditas. Hodnota obratu celkových aktiv celého bankovního sektoru byla poměrně nízká a v průběhu let mírně klesala, v roce 2014 ji převyšovaly jen dvě banky, zatímco v roce 2018 už vykazovalo vyšší hodnotu šest bank, ČSOB se hodnotou obratu celkových aktiv rovnala průměru celého bankovního trhu a jen Banka Creditas měla hodnotu nižší. Hodnota nákladové intenzity se ve skupině malých bank dost lišila, dvě malé banky měly všech pět let nejnižší hodnotu ze všech osmi bank, zatímco zbylé dvě malé banky vždy převyšovaly svou hodnotou nákladové intenzity minimálně dvě velké banky. Nákladová intenzita měla celkově tendenci stoupat. Ve srovnání EPS opět zvítězily velké banky, největší podíl na tom má ČSOB, která ani jeden rok neklesla s EPS pod 220 Kč na akcii. Air bank však držela krok s velkými bankami a v roce 2018 velké banky kromě ČSOB výrazně převýšila. Pokud jde o srovnání zbylých šesti bank, zde rovněž vítězí velké banky. Přehledné srovnání za rok 2018 nabízí tabulka 2 na následující straně, kde je nejvyšší hodnota daného ukazatele zvýrazněna zeleně a druhá nejvyšší hodnota je napsána tučně.

Tabulka 2 Přehled hodnot všech zkoumaných ukazatelů u velkých a malých bank v roce 2018

	ROAA (v %)	ROAE (v %)	Kapitálová přiměřenost (v %)	Celková produktivita	Obrat aktiv	Nákladová intenzita	EPS
Česká spořitelna	1,11	15,55	19	1577	0,026	938	98
ČSOB	1,18	27,83	18,88	2442	0,026	1038	296
KB	1,57	16,96	19,6	2043	0,03	1049	80
Unicredit	1,4	14,1	20,25	3054	0,029	1092	102
Sberbank	0,47	4,8	16,18	449	0,03	1165	13
Equa bank	0,74	11,03	16,49	785	0,029	1026	17
Banka Creditas	0,52	6,16	16,47	760	0,019	844	7
Air Bank	1,35	25,27	16,82	1881	0,029	887	289

Zdroj: Vlastní zpracování dat z výročních zpráv [21-60]

9 Diskuze a závěr

Práce byla zaměřena na finanční hospodaření bank a porovnání jejich výkonnosti mezi sebou, popřípadě s celým bankovním sektorem.

Při vypracování práce bylo při výpočtu či vyhledávání některých ukazatelů obtížné najít individuální údaje, to znesnadňovalo srovnání bank a některé ukazatele dokonce musely být vyřazeny. Při porovnávání EPS autorka narazila na problém s chybějícími údaji o počtu akcií u Banky Creditas, která byla do roku 2016 záložnou. Z důvodu chybějících údajů v databázi časových řad ARAD také nemohly být všechny ukazatele srovnány s celým bankovním sektorem.

Výsledky práce poukázaly na vyšší výkonnost velkých obchodní bank, zároveň však na rychlejší tempo růstu malých bank. Porovnání ukazatelů kapitálové přiměřenosti a obratu celkových aktiv se postupem let vyrovnávalo, a tak by bylo zajímavé sledovat vývoj těchto ukazatelů i v následujících letech. Banka Air bank se v průběhu pěti let vyvinula natolik, že by se již dala zařadit mezi střední banky, a tak ze srovnání malých bank vyšla nejlépe. Velké banky ukázaly vzájemnou vyrovnanost a značný vývoj Unicredit. Jelikož malé banky rostou rychleji než velké banky, mohlo by se stát, že v podobném srovnání za několik let by výsledky ukázaly větší výkonnost malých bank. Je však důležité, aby malé banky nezačaly snižovat své standardy.

Celý bankovní sektor se zdá být stabilní, u porovnávaných ukazatelů nebyly zaznamenány žádné výkyvy. Zatímco ROAA a obrat celkových aktiv mírně klesají, kapitálová přiměřenost naopak mírně stoupá. Bankovní instituce v České republice dodržují pravidla Basel III a drží svou kapitálovou přiměřenost vysoko nad požadovanou úrovní, dodávají tak věrohodnost celému bankovnímu sektoru, neboť jsou dostatečně zajištěny proti rizikům. Ve sledovaném období stoupala hodnota aktiv mnohem rychleji než výnosy, a tak by do budoucna bankám prospělo více se zaměřit na využití aktiv pro dosažení zisku.

10 Seznam zdrojů

Seznam literatury

- [1] DVOŘÁK, Petr. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. vydání. Praha: Linde, 2005. 681 s. ISBN 80-7201-515-X
- [2] KANTNEROVÁ, Liběna. *Základy bankovníctví: teorie a praxe*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. 213 s. ISBN 978-80-7400-595-4
- [3] KAŠPAROVSKÁ, Věra. *Řízení obchodních bank*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 360 s. ISBN 80-7179-381-7
- [4] MEJSTŘÍK, Michal, Magda PEČENÁ a Petr TEPLÝ. *Bankovníctví v teorii a praxi: Banking in theory and practice*. Praha: Karolinum, 2014. 855 s. ISBN 978-80-246-2870-7
- [5] POLOUČEK, Stanislav. *Bankovníctví*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 480 s. ISBN 978-80-7400-491-9
- [6] PŮLPÁNOVÁ, Stanislava. *Komerční bankovníctví v České republice*. Praha: Oeconomica, 2007. 338 s. ISBN 978-80-245-1180-1
- [7] REJNUŠ, Oldřich. *Finanční trhy*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing a. s., 2016. 380 s. ISBN 978-80-247-5871-8
- [8] REJNUŠ, Oldřich. *Finanční trhy*. 4. vydání. Praha: Grada Publishing a. s., 2014. 760 s. ISBN 978-80-247-3671-6
- [9] REVENDA, Zbyněk a kol. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. vydání. Praha: Management Press, 2015. 423 s. ISBN 978-80-7261-279-6
- [10] SOUKAL, Ivan. *Základní bankovní služby a asymetrie informací z hlediska spotřebitele*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing a. s., 2014. 158 s. ISBN 978-80-247-5465-9

Seznam internetových zdrojů

- [11] BUREŠ, Michal. Kam plyne zisk 76 miliard Kč z českých bank? [cit. 16.03.2020]. Přístup z internetu: <https://www.finance.cz/496071-kdo-vlastni-ceske-banky/>
- [12] Česká bankovní asociace [cit. 20.02.2020]. Přístup z internetu: <https://czech-ba.cz/>
- [13] Česká národní banka. Aktiva („Základní ukazatele o finančním trhu“ „Banky“) [tabulka]. In: Databáze časových řad ARAD [online]. Česká národní banka. Sestava vygenerována dne 23.02.2020 [cit. 23.02.2020]. Přístup z internetu: https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=33051&p_strid=BAB&p_lang=CS
- [14] Česká národní banka. Kapitálové poměry („Základní ukazatele o finančním trhu“ „Banky“) [tabulka]. In: Databáze časových řad ARAD [online]. Česká národní banka. Sestava vygenerována dne 23.02.2020 [cit. 23.02.2020]. Přístup z internetu: https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=55235&p_strid=BAH&p_lang=CS
- [15] Česká národní banka. Poměrové ukazatele („Základní ukazatele o finančním trhu“ „Banky“) [tabulka]. In: Databáze časových řad ARAD [online]. Česká národní banka. Sestava vygenerována dne 23.02.2020 [cit. 23.02.2020]. Přístup z internetu: https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=55246&p_strid=BAK&p_lang=CS
- [16] Česká národní banka. Výkaz zisku nebo ztráty („Základní ukazatele o finančním trhu“ „Banky“) [tabulka]. In: Databáze časových řad ARAD [online]. Česká národní banka. Sestava vygenerována dne 23.02.2020 [cit. 23.02.2020]. Přístup z internetu: https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=55229&p_strid=BAE&p_lang=CS

- [17] DEWANTI, L., ROKHIM, R. Comparative economic value added on Southeast Asian banking industry. *Economic journal of emerging markets*: vol. 9, 2017, pp. 74–83 [cit. 16.01.2020]. Přístup z internetu: [https://www.researchgate.net/publication/315988815 Comparative economic value added on Southeast Asian banking industry](https://www.researchgate.net/publication/315988815_Comparative_economic_value_added_on_Southeast_Asian_banking_industry)
- [18] JORDÁ, ÓSCAR a kol. Bank Capital Redux: Solvency, Liquidity, and Crisis, Working Paper 2017-06 [13.01.2020]. Přístup z internetu: <https://www.frbsf.org/economic-research/files/wp2017-06.pdf>
- [19] Opatření ČNB č. 2/2004 k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému bank. *Věstník ČNB*. 03. 02. 2004 [cit. 17.12.2019]. Přístup z internetu: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/legislativa/galleries/Vestnik-CNB/2004/v_2004_03_10204510.pdf
- [20] Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách. *Sbírka zákonů České republiky*. 20. 01. 1992 [cit. 20.10.2019]. Přístup z internetu: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-21>

Seznam výročních zpráv

- [21] Air bank. Výroční zpráva 2014 [online]. Dostupné z: <https://www.airbank.cz/file-download/vyrocni-zprava-2014.pdf>
- [22] Air bank. Výroční zpráva 2015 [online]. Dostupné z: <https://www.airbank.cz/file-download/vyrocni-zprava-2015.pdf>
- [23] Air bank. Výroční zpráva 2016 [online]. Dostupné z: <https://www.airbank.cz/file-download/vyrocni-zprava-2016.pdf>
- [24] Air bank. Výroční zpráva 2017 [online]. Dostupné z: <https://www.airbank.cz/file-download/vyrocni-zprava-2017.pdf>
- [25] Air bank. Výroční zpráva 2018 [online]. Dostupné z: <https://www.airbank.cz/file-download/vyrocni-zprava-2018.pdf>
- [26] Banka Creditas. Výroční zpráva 2014 [online]. Dostupné z: <https://www.creditas.cz/documents/20705/43692/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD+zpr%C3%A1va+2014.pdf/d1900cf1-9d7e-4c81-8acb-07de148cf01a>
- [27] Banka Creditas. Výroční zpráva 2015 [online]. Dostupné z: <https://www.creditas.cz/documents/20705/43692/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD+zpr%C3%A1va+2015.pdf/10082045-aeb0-4481-8726-bf3b485fc8c0>
- [28] Banka Creditas. Výroční zpráva 2016 [online]. Dostupné z: <https://www.creditas.cz/documents/20705/43692/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD+zpr%C3%A1va+2016/dc6df4fa-063b-439e-b3ab-7bade2018646>
- [29] Banka Creditas. Výroční zpráva 2017 [online]. Dostupné z: <https://www.creditas.cz/documents/20705/43692/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD+zpr%C3%A1va+2017.pdf/0d45be4b-ba84-4720-8da4-03c3bf8d21f6>
- [30] Banka Creditas. Výroční zpráva 2018 [online]. Dostupné z: <https://www.creditas.cz/documents/20705/43692/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD+zpr%C3%A1va+2018/9cf871f6-3207-44ad-bbbe-be235d2ad11d>

- [31] Československá obchodní banka. Výroční zpráva 2014 [online]. Dostupné z: https://www.csob.cz/portal/documents/10710/444804/VZ_CSOb_2014.pdf/
- [32] Československá obchodní banka. Výroční zpráva 2015 [online]. Dostupné z: <https://www.csob.cz/portal/documents/10710/444804/vz-csob-2015.pdf>
- [33] Československá obchodní banka. Výroční zpráva 2016 [online]. Dostupné z: <https://www.csob.cz/portal/documents/10710/444804/vz-csob-2016.pdf>
- [34] Československá obchodní banka. Výroční zpráva 2017 [online]. Dostupné z: <https://www.csob.cz/portal/documents/10710/444804/vz-csob-2017.pdf>
- [35] Československá obchodní banka. Výroční zpráva 2018 [online]. Dostupné z: <https://www.csob.cz/portal/documents/10710/444804/vz-csob-2018.pdf>
- [36] Česká spořitelna. Výroční zpráva 2014 [online]. Dostupné z: <https://www.csas.cz/static internet/cs/Obecne informace/FSCS/CS/Prilohy/vz 2014.pdf>
- [37] Česká spořitelna. Výroční zpráva 2015 [online]. Dostupné z: <https://www.csas.cz/static internet/cs/Obecne informace/FSCS/CS/Prilohy/cs vz2015.pdf>
- [38] Česká spořitelna. Výroční zpráva 2016 [online]. Dostupné z: <https://www.csas.cz/static internet/cs/Obecne informace/FSCS/CS/Prilohy/vz 2016.pdf>
- [39] Česká spořitelna. Výroční zpráva 2017 [online]. Dostupné z: <https://www.csas.cz/static internet/cs/Obecne informace/FSCS/FSCS/Prilohy/vz-2017.pdf>
- [40] Česká spořitelna. Výroční zpráva 2018 [online]. Dostupné z: [https://www.csas.cz/static internet/cs/Obchodni informace-Produkty/Investovani \(Fondy a Financni trhy\)/Akcije a dluhopisy/Prilohy/2019 0010 cs matka vz 2018 cz 06.pdf](https://www.csas.cz/static internet/cs/Obchodni informace-Produkty/Investovani (Fondy a Financni trhy)/Akcije a dluhopisy/Prilohy/2019 0010 cs matka vz 2018 cz 06.pdf)

- [41] Equa bank. Výroční zpráva 2014 [online]. Dostupné z: <https://www.equabank.cz/download/equa-bank-vz2014.pdf>
- [42] Equa bank. Výroční zpráva 2015 [online]. Dostupné z: <https://www.equabank.cz/download/838-vz-equabank-2015-cz.pdf>
- [43] Equa bank. Výroční zpráva 2016 [online]. Dostupné z: <https://www.equabank.cz/download/1007-vz-equabank-2016-cz.pdf>
- [44] Equa bank. Výroční zpráva 2017 [online]. Dostupné z: <https://www.equabank.cz/download/1134-vyrocni-zprava-equa-cz-2017.pdf>
- [45] Equa bank. Výroční zpráva 2018 [online]. Dostupné z: <https://www.equabank.cz/download/1335-vyrocni-zprava-equa-2018.pdf>
- [46] Komerční banka. Výroční zpráva 2014 [online]. Dostupné z: <https://www.kb.cz/getmedia/934ecc67-897a-40da-b0de-ad817fb7dd21/kb-2014-vyrocni-zprava.pdf.aspx>
- [47] Komerční banka. Výroční zpráva 2015 [online]. Dostupné z: <https://www.kb.cz/getmedia/fb0576fc-be5e-4ab8-b6f8-78c04c6f0ab7/kb-2015-vyrocni-zprava.pdf.aspx>
- [48] Komerční banka. Výroční zpráva 2016 [online]. Dostupné z: <https://www.kb.cz/getmedia/47a07451-d748-4c67-b745-320d10d2b38b/kb-2016-vyrocni-zprava.pdf.aspx>
- [49] Komerční banka. Výroční zpráva 2017 [online]. Dostupné z: https://www.kb.cz/getmedia/425bf81f-1f24-4a0f-a228-45ecd54befb2/KB_VZ_2017_CZ.pdf.aspx
- [50] Komerční banka. Výroční zpráva 2018 [online]. Dostupné z: <https://www.kb.cz/getmedia/e3d5ed84-abfe-4c09-90ea-e9d1f00eecf3/kb-2018-vyrocni-zprava.pdf.aspx>
- [51] Sberbank. Výroční zpráva 2014 [online]. Dostupné z: https://www.sberbank.cz/-/media/files/sberbankcz/povinne-informace/vyrocni-zpravy/vyrocni_zprava_2014_cz.pdf
- [52] Sberbank. Výroční zpráva 2015 [online]. Dostupné z: https://www.sberbank.cz/-/media/files/sberbankcz/povinne-informace/vyrocni-zpravy/vyrocni_zprava_2015_cz.pdf

- [53] Sberbank. Výroční zpráva 2016 [online]. Dostupné z: <https://www.sberbank.cz/-/media/files/sberbankcz/povinne-informace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-2016-cz.pdf>
- [54] Sberbank. Výroční zpráva 2017 [online]. Dostupné z: <https://www.sberbank.cz/-/media/files/sberbankcz/povinne-informace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-2017-cz.pdf>
- [55] Sberbank. Výroční zpráva 2018 [online]. Dostupné z: <https://www.sberbank.cz/-/media/files/sberbankcz/povinne-informace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-2018-cz.pdf>
- [56] Unicredit bank. Výroční zpráva 2014 [online]. Dostupné z: https://www.unicreditbank.cz/content/dam/cee2020-pws-cz/cz-dokumenty/VZ_UCB_2014_CZ.pdf
- [57] Unicredit bank. Výroční zpráva 2015 [online]. Dostupné z: https://www.unicreditbank.cz/content/dam/cee2020-pws-cz/cz-dokumenty/tiskove-zpravy/VZ_UCB_2015_CZ_t1.pdf
- [58] Unicredit bank. Výroční zpráva 2016 [online]. Dostupné z: https://www.unicreditbank.cz/content/dam/cee2020-pws-cz/cz-dokumenty-2017/o-bance/vyrocní-zpravy/VZ_2016_CZ_vyrok1.pdf
- [59] Unicredit bank. Výroční zpráva 2017 [online]. Dostupné z: https://www.unicreditbank.cz/content/dam/cee2020-pws-cz/cz-dokumenty-2017/o-bance/vyrocní-zpravy/VZ_UCB_2017_CZ.pdf
- [60] Unicredit bank. Výroční zpráva 2018 [online]. Dostupné z: https://www.unicreditbank.cz/content/dam/cee2020-pws-cz/cz-dokumenty/o-bance/vyrocní-zpravy/VZ_2018_CZ_vyrok.pdf

Zadání bakalářské práce

Autor:	Nicole Karešová
Studium:	I1700394
Studijní program:	B6208 Ekonomika a management
Studijní obor:	Finanční management
Název bakalářské práce:	Hodnocení výkonnosti obchodních bank
Název bakalářské práce AJ:	Evaluation of performance of commercial banks

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cíl: Analyzovat a porovnat výkonnost ve skupině vybraných malých a velkých obchodních bank a následně porovnat výkonnost mezi malými a velkými obchodními bankami

Osnova:

1. Úvod
2. Obchodní banky
3. Hodnocení výkonnosti obchodních bank
4. Výkonnost velkých bank
5. Výkonnost malých bank
6. Porovnání výkonnosti malých a velkých bank
7. Shrnutí
8. Diskuze a závěr

Garantující pracoviště: Katedra ekonomie,
Fakulta informatiky a managementu

Vedoucí práce: Ing. Libuše Svobodová, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 15.10.2018